

**Úvahy o utrpení
a vzkříšení Páně**

P. Ing. Aleš Opatrný
Úvahy o utrpení a vzkříšení Páně
(Upravený přepis záznamu kázání)

Konverze do ePUB: www.kristus.sk

Zdroj: www.knihovna.net

Utrpení Páně

Pane, Ty jdeš vpravdě před námi. Nám to někdy úplně uniká. Jsme tak zaujati vlastním životem, že Tě nevnímáme. Potom se divíme, že bloudíme. Pak si Tě třeba všimneme a najednou vidíme, že jsme někde blízko Kalvárie, že jsi nás dovedl ke kříži. A tak jsme zděšeni a chceme utéci. To proto, že se Tebou nenecháme vést a že tě nevidíme. Pomoz nám, ať celou událost Tvého umučení hlouběji pochopíme, abychom neztráceli naději, i když nás přivedeš do blízkosti kříže. Amen.

Jak už jsem říkal posledně, dnes bychom měli začít uvažovat o utrpení Páně. Začneme jedním starozákonním textem - 22. žalmem. Žalmem, který mluví o utrpení a o záchraně. Je to žalm, který se Kristus zčásti, možná celý, modlil na Kalvárii.

ŽALM 22

BOŽE MŮJ, BOŽE MŮJ? PROČ JSI MĚ OPUSTIL *žalm Davidův*

Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?

Daleko spása má, ač o pomoc volám.

*Bože můj, volám ve dne, a neodpovídáš,
nemohu se ztišit ani v noci.*

*Ty jsi ten Svatý, jež trůní
obklopen chválami Izraele.*

*Otcové naši doufali v tebe,
doufali, tys jim dal vyváznout.*

*Úpěli k tobě a unikli zmaru,
doufali v tebe a nebyli zahanbeni.*

*Já však jsem červ a ne člověk,
potupa lidství, povrhel lidu.*

*Všem, kdo mě vidí, jsem jenom pro smích,
šklebí se na mě, potřásají hlavou:*

„Svěř to Hospodinu!“

*„Ať mu dá vyváznout,
ať ho vysvobodí, když si ho oblíbil!“*

*Ty jsi mě vyvedl z života matky,
choval's mě v bezpečí u jejích prsou.*

*Na tebe jsem odkázán už z lůna,
z života mé matky ty jsi můj Bůh.*

*Nebud' mi vzdálen, blízko je soužení,
na pomoc nikoho nemám!*

*Množství býků mě kruhem svírá,
bášanští tuři mě obstoupili.*

*Rozevírají na mě tlamu
jak řvoucí lev, když trhá kořist.*

*Rozlívám se jako voda,
všechny kosti se mi uvolňují,*

jako vosk je mé srdce,
rozplynulo se v mém nitru.
Jako střep vyschla má síla,
jazyk mi přisedl k patru.
Vrháš mě do prachu smrti!
Smečka psů mě kruhem svírá,
zlovolná tlupa mě obkličuje;
sápou se jako lev na mé ruce a nohy,
mohu si spočítat všechny své kosti.
Pasou se na mně svým zrakem.
Dělí se o mé roucho,
losují o můj oděv.
Nebud' mi vzdálen, Hospodine,
má sílo, pospěš mi na pomoc!
Vysvobod' mou duši od meče,
chraň jediné, co mám, před psí tlapou;
zachraň mě ze lví tlamy,
před rohy jednorožců! -
A tys mi odpověděl.
O tvém jménu budu vyprávět svým bratřím,
ve shromáždění tě budu chválit.
Kdo se bojíte Hospodina, chvalte ho!
Ctěte ho všichni potomci Jákobovi,
celé Izraelovo potomstvo, žij před ním v bázni!
Nepohrdl poníženým, v opovržení ho neměl.
Když trpěl příkoří,
neukryl před ním svou tvář,
slyšel, když k němu o pomoc volal.
Od tebe vzejde mi chvála ve velikém shromáždění.
Své sliby splním před těmi, kdo se ho bojí.
Pokorní budou jíst dosyta,
budou chválit Hospodina ti, kdo se na jeho vůli dotazují.
Vaše srdce bude žít navždy.
Rozpomenou se a navrátí se k Hospodinu
všechny dálavy země.
Tobě se budou klanět
všechny čeledi pronárodů.
Vždyť Hospodinu náleží kralovat,
i nad pronárody vládnout.
Všichni tuční v zemi,
ti, kdo jedli a kdo se klaněli,
všichni, kteří sestupují v prach,
musí před ním padnout na kolena;
a jejich duše si život nezachová.
Potomstvo bude mu sloužit.
O Panovníku budou vyprávět dalšímu pokolení,
to přijde a bude hlásat jeho spravedlnost

lidu, který se zrodí: „To učinil on!“

Proč jsem zvolil na začátek starozákonní text? Protože je to jednak, v jistém smyslu, prorocký text o utrpení Kristově a současně je to text, který se nás dotýká potud, pokud se nás dotýká utrpení. Utrpení dnes, stejně jako tehdy, se odehrává v kontaktu s Bohem a člověk dnešní, stejně jako tehdejší, má před sebou řešení tohoto problému, řešení, jak se vyrovnat s utrpením, je-li to člověk, který má k Bohu blízko. Ten starozákonní modlitebník to řeší bez nějakého velkého zoufalství. Mluví o stavu tak těžkém, jako by byl Bohem opuštěn, ale ve skutečnosti svůj kontakt s Bohem neztrácí, a proto opuštěn není. A Bůh ho dovádí až k tomuto chvalo zpěvu.

Toto už nám napovídá, jaký pohled může mít člověk na novozákonní situaci utrpení, na utrpení Ježíšovo. Mám dojem, že každý z nás by dovedl historii Ježíšova utrpení celkem snadno zopakovat, vyprávět, ale že ji známe více právě z vyprávění, než z Písma. Nebo ještě jinak - celou situaci Ježíšova utrpení máme příliš zasazenou do prostředí dojemné, člověka se dotýkající historie, a dost málo do celé souvislosti Starého a Nového zákona. A to je trochu škoda.

Ne, že by to tak bylo špatně. Ale kde jsme se seznámili s utrpením Páně? Zřejmě z toho, jak nám něm vyprávěli doma, ještě než jsme chodili do školy. A protože toto je děj obzvláště plastický, vryje se dítěti jasně do paměti. A tak ho v sobě neseme dodnes. Připomínáme si ho křížovými cestami, buď, že se je modlíme, nebo jen okolo nich jdeme a vidíme je. Pašijovou událost nám připomíná každý kříž, každé zobrazení ukřižovaného Krista, piety atd.

Evangelium o utrpení Páně však slyšíme jen jednou za rok, v pašijích, které jsou sice na jedné straně dlouhým úsekem, ale zase to není celé, neboť nejsou zasazením utrpení Páně do celku Písma.

Na prvním místě je nutnost začít Starým zákonem (dnes to uvádím pouze okrajově, ale jinak je to moc důležité). Ve Starém zákoně vystupuje několik výrazných, trpících postav - jednom z nich je ta z 22. žalmu, pak nejznámější starozákonní postava - Jób a nakonec (a to je velmi důležité pro Nový zákon) služebník Hospodinův, o němž se mluví hlavně v 53. kapitole Izaiáše v pěti písních o Hospodinově služebníkovi. Ten je jednak Kristovým předobrazem, ale ještě více klíčem k porozumění novozákonní výpovědi o Kristu.

A zase, Kristovo utrpení v okruhu Nového zákona není možné sledovat jen z pašijových textů, z té vyložené historie utrpení. Trošku se nám to osvětlí, uvědomíme-li si, jak novozákonní texty o utrpení Páně vznikaly.

Za prvé: evangelijní texty o Kristově utrpení jsou vůbec nejstaršími texty, „vrstvami“, Nového zákona. Byly to zřejmě první uzavřené celky, které byly vytvořeny. První křesťanská obec žila přece v Jeruzalémě, tedy v místě, kde Kristus trpěl. A tak nebylo vůbec těžké vydat se po jeho stopách: „Zde byl souzen, tudy šel a zde byl ukřižován. Na tomto místě se pravděpodobně modlil...“ - toto si každý rok opakovali a vyprávěli těm, kteří se k nim přidali, kteří byli noví. Tak vzniklo ucelené vyprávění, připomínající celou pašijovou událost.

Za druhé: všimneme-li si Ježíšova kázání, zjistíme, že Pán Ježíš nehlásal sebe sama, ale zásadně hlásal království Boží, které přišlo. Když tedy Ježíš mluvil, kladl důraz právě na tento příchod Božího království. A co to pro člověka znamenalo? Mluví-li církev o Kristově zvěsti, nemůže mluvit jen o Božím království, ale musí mluvit i o Ježíši. Proto ztvárněné vyprávění o Kristově utrpení je především dílem vznikající a rostoucí církve. Kristus nezvěstoval sebe, ale Boží království a církev

zvěstuje Krista. Zde již vidíte rozdíl.

Proto máme v evangeliích hodně Ježíšových výroků a pak také souhrnnou historii jeho utrpení. Chceme-li pochopit, co Kristovo utrpení znamená pro nás, musíme se podívat i na okolní texty, na další části evangelia a rovněž i do Pavlových listů, neboť ze všech nejvíce právě Pavel domýšlí, co Kristovo utrpení znamená pro nás, kteří jsme v něho uvěřili.

Zde máme tedy už dva prameny, které mluví o Kristovi - pohled evangelií (připomínají události jeho utrpení) a pohled Pavlův (dále domýšlí, co to znamená pro člověka, který uvěřil). Toto už by nám mělo značně rozšířit náš obzor. V katolické církvi je udržována jako největší a nejběžnější kontakt s utrpením Kristovým křížová cesta. Je to velice hodnotný kus zbožnosti, který měl své důležité místo v době, kdy se čtení mezi lidmi příliš nevyskytovalo, neboť se člověka bezprostředně dotýkal a vtahoval jej do pašijového děje.

Nemůžeme ovšem zůstat jen u křížové cesty. Srovnáme-li ji s evangeliem, vidíme, že velmi podrobně rozebírá to, o čem evangelium mluví velmi stručně. Nejstarší, a proto nejméně rozvinutý, text o umučení Páně je v Markově evangeliu. Kdybyste si podrobně prohlédli, o čem Marek mluví, viděli byste, že velkou část svého vyprávění věnuje Ježíšovu pomazání vonnou mastí, které bylo znamením Ježíšova pohřbu, další velkou část věnuje přípravě poslední večeře, značný kus vyprávění zaujímá problém zrádce a dost velká pasáž je věnována rozhovoru před veleradou a před Pilátem, neboť tam je možno vypovědět mnoho o Kristu, tam se říká, kdo on vlastně je. Ale vlastnímu nesení kříže a umučení je věnováno doslova několik řádků. Marek tuto bolestnou událost nijak zvlášť nerozebírá, mluví o ní s jakýmsi ostychem. Řečeno je jen to nejpodstatnější - Krista všichni opustili, umírá tedy sám. Řeč o vzkříšení je už zase bohatší.

A nyní se podívejme na to, o čem se mluví v křížové cestě. Právě o tom, co Marek vyjádřil ve „třech rádcích“ - od odsouzení až po uložení do hrobu. To je opravdu jen malý kousek evangelia. O poslední večeři není v křížové cestě nic, a přitom o ní je toho v evangeliu daleko víc. A co mi nejvíc vadí? V křížové cestě chybí vzkříšení! Po koncilu se mluvilo o tom, že bude přepracována tak, aby se v ní došlo až ke vzkříšení, ale už jsem o tom několik let neslyšel vůbec nic. Čím dál, tím víc zjišťuji, že je neúnosné modlit se křížovou cestu, skončit u uložení Ježíše do hrobu a o dalším mlčet. Křesťanský pohled na Kristovu smrt se nedá oddělit od vzkříšení. Přesně tak, jako se vzkříšení nedá oddělit od předcházejícího utrpení. Nenechte se zmýlit tím, že v liturgii máme toto všechno rozděleno do tří dnů. Obojí - vzkříšení i utrpení, tvoří jeden naprosto neoddělitelný celek. Pokud byste měli v ruce bohoslužebné texty, našli byste v nich, že si již na Velký pátek připomínáme vzkříšení a o neděli Zmrtvýchvstání naopak Kristovu smrt. Vždyť velikonoce se původně slavily jen jednou jedinou slavností, jedinou bohoslužbou v jediné noci.

Smrt a vzkříšení člověk nemůže od sebe oddělit. Zapamatujte si to dobře, neboť je to velmi důležité pro naši osobní zbožnost. Člověk, který se dívá na utrpení Páně a nevidí přitom i jeho vzkříšení, ten tomu křesťansky nerozumí. Samotné utrpení Páně nás může pohnout k jedné věci, a to k obrácení. Neboť podívá-li se člověk na trpícího Krista, nemůže zůstat lhostejný, mávnout rukou a jít pryč. Je-li alespoň trochu citlivý, vidí, že na to musí nějak odpovědět. Je osloven velkou událostí, která po něm něco osobně chce, vyžaduje jeho reakci... Pokud se ovšem dá mluvit o Kristově utrpení samostatně. Ještě si zde můžeme vedle sebe položit smrt na kříži a hřích. Na celé té Kristově smrti je vidět, co to vlastně hřích je.

Chceme-li však porozumět utrpení v našem vlastním životě, chceme-li získat křesťanský pohled na

utrpení, pak není možné dívat se jen na ukřižování, bez návaznosti vzkříšení. Chceme-li porozumět celkově svému životu, pak tam musí být obojí.

Nyní se zastavím u jedné věci, kterou bychom měli společně promyslet. Říkal jsem, že chceme-li porozumět správně Kristovu utrpení v rámci evangelia, nelze číst pouze text o bezprostředním umučení, o odsouzení k smrti na kříži, ale že je třeba dobře se dívat i na jiná místa evangelia. Ta jsou především předpovědi Kristova utrpení.

Snad nikoho z vás nepohorším, když zcela jasně řeknu, že tyto předpovědi jsou výpovědi Kristovy, ale sestylizované až po jeho umučení a vzkříšení. Evangelia nevznikala tak, že by Pán Ježíš tenkrát zcela přesně předpověděl své utrpení, evangelista si to zapamatoval a po vzkříšení to přesně tak napsal. Evangelisté shrnuli to, co věděli. Jednak znali různé Kristovy narážky na fakt blížícího se utrpení a jednak vše pochopili až v plné souvislosti se vzkříšením. Evangelista tedy všechno, co věděl, všechny ty různé útržky dal dohromady tak, že z nich bylo patrné směřování k ukřižování, ale současně vrhly na ukřižování nové, hlubší světlo. Lépe se pak porozumělo tomu, co se odehrálo na Velký pátek.

U Marka máme tyto předpovědi, jimž je třeba věnovat pozornost, tři - v osmé, deváté a čtrnácté kapitole:

„Syn člověka musí mnoho trpět, být zavržen od starších, velekněží a zákoníků, být zabit...“ (Mk 8, 31).

„Syn člověka je vydáván (var.: má být vydán) do rukou lidí a zabijí ho...“ (Mk 9, 31).

A nakonec je to ještě zostřeno: *„Syn člověka je vydáván do rukou hříšníků...“* (Mk 14, 41).

Jestliže bychom zůstali pouze u jednoduchého přístupu k novému zákonu, pak bychom si řekli: „Pán Ježíš tady prorokuje, že bude trpět, tak tedy prorokoval správně a měl pravdu - tečka.“ To je sice hezké, ale moc jsme se toho nedozvěděli. Spíš je potřeba přemýšlet o tom, co tato slova všechno znamenají.

„Syn člověka je vydáván (má být vydán)...“ - to je první věc, kterou člověk neznalý Nového zákona přehlédne. *„Je vydáván (má být vydán)...“* - pasívum, pasivní tvar, znamenající, že se v textu mluví o Bohu. Dobře si to zapamatujte, je to sice maličkost, ale hodně pomůže k pochopení Nového zákona. Pasivní tvar je zde použit proto, že svět byl stále více ovlivňován židovstvím a Židé nikdy nevyslovili Boží jméno přímo. Například říkali *„šimají“* (nebesa), různě je opisovali. A zde je k opisu použito pasívum - místo aby řekli: „Bůh vydá svého Syna do rukou hříšníků,“ tak řekli: *„Syn člověka je vydáván...“*

Tím jsme se dostali k první věci, nad kterou nám může zůstat „rozum stát“. Ježíše poslal Bůh - o tom mluví Nový zákon zcela jasně, a tento Bůh svého jednorozeného Syna - Pomazaného, vydá... a ještě k tomu do rukou hříšníků! To je přece věc, nad níž je nutno se pozastavit snad ještě víc, než nad drastickou hrůzou ukřižování. Proč ho Bůh vydává?

A dále: *„Syn člověka musí mnoho trpět, být zavržen od starších, velekněží a zákoníků, být zabit...“* - to znamená, že Syn člověka bude zavržen od těch, k nimž byl poslán v první řadě. Tak, Bůh ho pošle a pak ho vydá hříšníkům. Pošle ho k lidem, jimž je zaslíbena spása, a oni ho nepřijmou, přímo ho zavrhnou a zřeknou se ho.

Toto je zcela typická situace skutečně trpícího člověka. Lidské utrpení vždycky znamená, že člověk je Bohem vydán do moci nějakého zla - ať už je to zlo způsobené lidmi, nebo nemocí, to v tomto případě jedno. Člověk je vydán, není zachráněn. Není zachráněn tak, jak my si rádi Boží ochranu představujeme. Není okolo něho postavena zeď, za níž se mu nemůže nic stát. Ne, on je vydán. Zlo se ho zmocnilo. A další věc je, že jsou to lidé, kdo mu škodí - to je druhá, velmi typická stránka lidského utrpení (i když ne zcela pravidelná). Jsou to lidé, vůči nimž já mám nějaké povinnosti, pouta, úkoly a ti se najednou obrátí proti mně.

A teď přistupujeme k velmi důležité věci. Kdyby byl Nový zákon pohádkou, pak by toto všechno, jako každá správná pohádka, mávnutím kouzelného proutku vyřešil. Nepřátelé by byli zničeni a ten, kdo byl ponižován, by byl před jejich očima a před očima celého světa vyzdvižen a oslaven. A všechno by šlo „našup“ a bez bolesti. Tak takto by si to představoval člověk, tak vypadají pohádky, které jsou ale pouhou projekcí našich přání.

Nový zákon ale není obrazem našich přání, a proto vše bere ten nejtvrdší a nejšpatnější konec - **ÚPLNÝ KONEC!** Ježíš umírá jako člověk naprosto opuštěný Bohem. Nechci zde tvrdit, že Ježíš byl doopravdy Bohem opuštěn, ale jeho situace byla situací člověka, jehož Bůh nijak nechránil. Z kříže ho nikdo nesňal dříve, než zemřel. Zemřel jako člověk, jehož nepřátelé dohnali až tam, kde ho chtěli mít. Chtěli ho zničit, umlčet a to se jim, bereme-li v úvahu pouze ukřižování, dokonale podařilo. Dopadlo to tedy nejhůř, jak to vůbec dopadnout mohlo. Žádná zázračná pomoc se nekonala!

Toto je pro nás věc zcela banální, známe ji z vyprávění, ale přesto si ji člověk musí naprosto přisvojit a do hloubky své bytosti přijmout. Pokud to neudělá, čekají ho velká zklamání a bude se cítit Bohem zcela nespravedlivě odmítnut, odsouzen, zavržen, nechráněn.

Boží záchrana přišla až potom...

Jeden člověk píše, a mně se to zdá být velice objevné, že první zázrak se stal ještě dříve, než přišlo vzkříšení a že to byl vlastně největší zázrak Ježíšova života. Ježíš, který říkal Bohu důvěrně: „*Abba*“ - Otče, jím byl zcela opuštěn, Ježíš, který se stavěl k lidem naprosto kladně, miloval je a dělal pro ně zcela jednoznačně dobré činy, byl jimi odmítnut, zavržen a odsouzen, nepřestal ani milovat Boha a neodvrátil se od něj, ani se nesnížil k nenávisti vůči lidem. Bereme-li Krista nejen jako čirého Boha, ale také jako pravého člověka, pak musíme skutečně uznat, že toto je věc zcela podivuhodná, že je to opravdový zázrak, je-li někdo těmi, od nichž plným právem čeká lásku, odmítnut a nepřestane je proto milovat. A zároveň zde máme jasný směr k následování a jasné upozornění, jak řešit situace bolesti, zla v jakýchkoliv jiných těžkostech v našem životě. Čeká-li člověk na mávnutí kouzelného proutku, pak je zcela vedle a může dopadnout špatně. Jestliže se ale rozhodne následovat Krista, tedy nepřestat milovat Boha a nepřestat milovat lidi, i když je jimi zdánlivě zcela zavržen, pak je opravdu na Kristově cestě, na cestě vzkříšení a to znamená, že to s ním dopadne dobře.

To je to, co nám Pán Ježíš ve chvíli svého umučení ukázal, co nám umožňuje lásku k Bohu a k bližnímu, neboť my se už do horší situace, než byl on, dostat nemůžeme. A i v těch ne tolik zlých situacích stále vidíme, kudy vede cesta. Logický důvod pro to, proč musel Ježíš takto trpět, se dá snad formulovat takto - v tomto světě, zatíženém hříchem, musí ten, kdo se odváží jít cestou naprosté lásky, nutně narazit na utrpení, které na něho přímo dolehne.

Jinak je k tomu všemu třeba ještě připomenout, co říká Izaiáš v 55. kapitole:

„Mé úmysly nejsou úmysly vaše a vaše cesty nejsou cesty moje, je výrok Hospodinův. Jako jsou nebesa vyšší než země, tak převyšují cesty mé cesty vaše a úmysly mé úmysly vaše,“ (Iz 55, 8 - 9).

Tato odlišnost Božího myšlení je jedinou možnou rozumnou odpovědí na celou událost Kristova umučení a ukřižování. Víc na tom asi sami „nevymudrujeme“, protože celý Kristův postoj vůči životu i vůči nám je naprosto opačný, než bychom čekali. Je veden myšlením Božím, které je jiné než myšlení lidské. Znovu připomínám evangelium - Marek 10. kapitola:

„Syn člověka nepřišel aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé,“ (Mk 10, 45).

Tato věta vlastně shrnuje celou pašijovou událost. Kristus nepřichází, aby si nechal sloužit, tj. aby hledal slávu u lidí, ani aby si nechal sloužit od svého Otce, ale proto, aby sloužil Otci a aby svým životem vykoupil mnoho lidí.

Takový postoj může přijmout jen ten, kdo se odhodlá přijmout odlišnost Božího myšlení. Právě ze všeho nejvíce chci zdůraznit, že **BŮH MYSLÍ JINAK NEŽ MY!** A nepřijmeme-li plně tuto skutečnost, pak se budeme celý život s Pánem Bohem hádat. Pak se budou do nekonečna opakovat situace, vyvádějící člověka z míry, kdy, ač křesťan, nad svým utrpením řekne: „Za co to mám? Za co mě Bůh trestá? Co jsem komu udělal? Jestlipak já (on, ona) si to zasloužím (zaslouží)?“ Jakmile člověk začne takto mluvit, dokazuje tím, že Kristu příliš neporozuměl, i když přijmout v životě utrpení po dobrém je velice těžké! Jistě, jsou to tvrdá slova, která se snadno říkají, když člověka momentálně nic netlačí... ale rozhodně je to tak.

Ten, kdo Kristu porozumí, nemůže mluvit tak, jak jsme si před chvílí ukázali. A rozhodně ne po řádné úvaze, snad jediné v prvním náporu bolesti. Člověk se, bohužel, velmi často přesvědčuje o tom, že mnoho křesťanů dělá všechny možné skutky zbožnosti, že už si tedy na křesťanství doslova zvykli a že ledacos z celého křesťanského „provozu“ je jim velmi blízké, ale že si odpustili jednu věc, a to porozumění Kristu.

Nikoho nemohu soudit, protože ani já nechci být souzen, a pak také vím, že člověk k porozumění Kristu nepřijde jen tak, sám od sebe. Z vlastní zkušenosti vím, kolika lidem jsem zavázán za to, kam až jsem mohl dojít a současně vím, jak je to ještě málo. Nevíme tedy, kolik měl kdo z nás příležitostí k bližšímu porozumění Kristu... Ale jedno vím - člověk by se měl svým porozuměním Kristu neustále přibližovat a pokud jsme schopni v jeho pochopení postoupit k němu blíž, nemůžeme to neudělat.

Ale na druhou stranu nikdo nemůže poté, co se naučil všechny odpovědi z katechismu, říci: „Já už Pána Ježíše znám!“ Nemůže to říci ani v tom případě, že by uměl Nový zákon nazpaměť, protože to všechno nestačí. My můžeme jenom říci, že Krista poznáváme - a to ještě jen tenkrát, jestliže se o to doopravdy snažíme. Poznávání Krista má smysl, neboť jinak neporozumíme svému životu. Nesnažíme-li se Kristu porozumět, uzavíráme si tím, i když nejužší, přesto nejdůležitější cestu, kterou před sebou máme.

Každá takováto úvaha, ať už ji člověk vede sám nebo s druhými, by měla končit modlitbou. Protože nepřitáhne-li nás Pán k sobě, my sami k němu nedojdeme. Prosme tedy z hloubi svého srdce, aby nám dal hlad po pravém a hlubokém porozumění, aby nám stále ukazoval, co pro nás vykonal a dal nám tomu porozumět.

Vzkříšení

Jak jsem se již zmínil, každé setkání s Bohem v jeho Slově, ve společenství, se má odehrávat v duchu modlitby. To znamená v takovém postoji, kdy je člověk Bohu otevřen a kdy je ochoten Bohu odpovídat.

Pane, prosíme Tě, dej nám schopnost k modlitbě. Dej nám otevřenost pro jakékoliv Tvé oslovení, abychom si v sobě neudržovali žádné přehrady, ale přijímali vše, co nám nabízíš. Povzbud' nás, abychom Ti dokázali odpovědět tak, jak si to Tvé Slovo vyžaduje, i když je nám to třeba nepohodlné. Dej nám ochotu ke změně. Zmocni se naší svobody, kterou Ti alespoň z části, když už ne celou, dokážeme nabídnout. Amen.

VELIKONOCE se sice oslavují velmi důkladným způsobem - Zelený čtvrtek, Velký pátek, Bílá sobota a neděle Zmrtvýchvstání, ale jejich ústřední tajemství, tajemství celého křesťanství, je tak velké, že ho za tak krátkou chvíli nestačíme pochopit. Nám nyní v našich úvahách půjde především o KRISTOVO VZKŘÍŠENÍ, které je sice na jedné straně základním kamenem křesťanské víry, ale na straně druhé je v praktickém prožívání celé naší víry tak trochu „Popelka“, tedy něco, co se v našem životě moc neuplatňuje. Konec konců celé pochopení dané věci je do jisté míry z mnoha důvodů nesnadné. My se zde pokusíme ujít po této cestě alespoň pár kroků kupředu.

Řeknu-li „vzkříšení“, co vás napadne? Já vím, že nejednoho z vás (neříkám, že všechny) napadne průvod, nebesa, družičky. Ale všechno to, co vám přijde na mysl, zdaleka nevystihuje tu pravou biblickou skutečnost, jak o ní mluví Písmo. Druhá věc je, že s myšlenkou na vzkříšení jsme zvyklí se setkávat o velikonocích a pak už jen v souvislosti se smrtí nějakého člověka. Jinak vzkříšení, například v kněžských kázáních, moc velkou roli nehraje. Uvědomte si jak málo kázání, která se zabývají vzkříšením, člověk slyší. Něco se o tom řekne o velikonocích, ale pak už většinou nic.

Vezmeme-li klasický katechismus (takový, s nímž jste se mohli setkat za posledních 150 let), zůstává jeho struktura až do nedávna stále stejná. Kristovo vzkříšení je zde utopeno mezi řadou ostatních slov o Kristu. Je tam sice řečeno, že vzkříšení je věc pro křesťana nejdůležitější, ale začíná se zpravidla tím, že Bůh je a kdo je, co od nás chce, co my o něm víme, co máme dělat (život v církvi) atd., ale vzkříšení je v tom všem ztraceno a nikde nestojí jako centrální bod.

Navzdory tomu, vezmeme-li si nejstarší kázání apoštolů, jak nám je podává Písmo, vidíme, že v nich hraje vzkříšení velice důležitou roli. Například ve Skutcích, při volbě dalšího apoštola místo Jidáše, říká Petr:

„Proto jeden z těch mužů, kteří s námi chodili po celý čas, kdy Pán Ježíš byl mezi námi, od křtu Janova až do dne, kdy byl od nás vzat, musí se spolu s námi stát svědkem jeho zmrtvýchvstání,“ (Sk 1, 21 - 22).

Hlavní požadavek na apoštola tedy byl - svědčit o Ježíšově zmrtvýchvstání. To, že s Ježíšem chodil, že ho slyšel mluvit, to byly dobré předpoklady, ale hlavní bylo, aby byl apoštol svědkem jeho zmrtvýchvstání. To bylo to nejdůležitější, oč šlo.

Jestliže si vezmete další kázání apoštolů ze Skutků, vždy se v nich dojde ke vzkříšení. Pamatujete-li se na včerejší čtení, Petr mluví o Kristu, kdo to je, a končí větou: *„Tohoto Ježíše Bůh vzkřísil z mrtvých,“ (Sk 2, 32).* To je tedy koruna a jádro celého Petrova kázání. Proto vlastně mluví o Kristu, aby po

připomenutí toho vše, co se stalo, co posluchači o Kristově životě již věděli, mohl říci: „A právě ten, kterého znáte, o kterém víte to a to, tak ten byl Bohem vzkříšen z mrtvých.“

Kristovo vzkříšení je tedy skutečným jádrem apoštolského kázání.

Vezmeme-li si ovšem další novozákonní knihy, které byly napsány později, vidíme, že se nezůstalo jen u tohoto jádra a ani zůstat nemohlo. Začalo se kázáním o vzkříšeném Kristu, ale hned dále bychom slyšeli, že se posluchači ptali: „*Co máme dělat?*“ (Sk 2, 37). To je lidská odpověď na zvěst o Kristu. A zde je již potřeba říci něco víc než jenom: „Bud'te hodní,“ zde Petr říká: „*Obrat'te se a každý z vás at' přijme křest ve jménu Ježíše Krista...*“ (Sk 2, 38). Ale co se má dělat a kdo je Kristus, to je potřeba říkat neustále.

Podíváme-li se na vznik novozákonních spisů vidíme, že posloupnost jejich vzniku je zcela logická. Nejdříve se hlásalo o Kristu to nejdůležitější - Ježíš Kristus je Pán, je to ten vyvýšený, který byl zde na zemi a nyní je po pravici Otcově. Pak ale přijdou otázky - jaký Kristus byl, co dělal, jak vypadal jeho život? A tak vznikají synoptická evangelia - Matoušovo, Markovo a Lukášovo, mluvící o vzkříšení jen málo. Jejich hlavní náplní je, kdo Ježíš byl a o čem mluvil ve svých kázáních. Zde již vidíme dvě základní témata v celém zvěstování křesťanské víry - kdo Ježíš je a co říká. My to máme ve své hlavě většinou smíchané dohromady, ale uvědomte si, že jsou to dvě rozdílné věci, jež bylo zapotřebí lidem říci. Pak přichází doba dalšího rozvoje církve, kdy se vyrovnává s námitkami a různými okolními názory, či se svými odpůrci. Tak vzniká jednak evangelium Janovo, jakožto hluboké promyšlení celého Kristova života a polemika s některými jinými názory, a jednak pozdější novozákonní spisy.

Vezměme si některé z epištol - například listy Timoteovi, nebo list Titovi, připisované apoštolu Pavlovi (ten je ale zřejmě celé nenapsal a spadají tedy do doby o něco pozdější). V těchto třech listech se o Kristově vzkříšení mluví velice málo, zato tam najdeme v daleko větší míře poučující, či moralizující názory, náhledy a zásady. Neříkám to proto, abychom nad nimi „ohrnovali nos“, ale abychom si uvědomili, že celek Písma odpovídá na základní a nejdůležitější otázky, které se v té době vyskytly. Naším úkolem je přijmout Písmo jako celek a ne jen jako zdroj poučení tom, jak žít a zase ne jen jako to jádro a ostatní vypustit. Je tedy nutné postupně přijmout všechno a neztratit přitom ze zřetele, co je to nejdůležitější - a tím je skutečně kázání o Kristovu vzkříšení, o Kristu ukřižovaném a vzkříšeném.

Ted' si přečteme jeden úryvek z prvního listu sv. Pavla Korintským, který byl ještě donedávna považován za nejstarší text o vzkříšení (dnes se soudí, že některé texty ze Skutků apoštolů jsou ještě starší) a který shrnuje základní zvěstování o Kristu:

„Odevzдал jsem vám především, co jsem sám přijal, že Kristus zemřel za naše hříchy podle Písem a byl pohřben; byl vzkříšen třetího dne podle Písem, ukázal se Petrovi, potom Dvanácti. Poté se ukázal více než pěti stům bratřím najednou; většina z nich je doposud na živu, někteří však již zesnuli. Pak se ukázal Jakobovi, potom všem apoštolům. Naposledy ze všech se jako nedochůdčeti ukázal i mně,“ (1 K 15, 3 - 8).

Toto je opravdu nejdůležitější, tím je skutečně dáno vše: umučení - smrt - vzkříšení. A přidáme-li k Lukášovo vyprávění ze Skutků, či evangelia, pak ještě nanebevstoupení. Lukáš a zejména pak Jan vidí celou tuto událost jako jeden nedílný celek označený slovem „povýšení“: smrt - vzkříšení - nanebevstoupení. My si to ve vyprávění časově rozkládáme, ale co se týče vnitřního obsahu, jedná se o

jeden celek, o největší Kristův čin.

Apoštolové se považovali v první řadě za svědky tohoto Kristova největšího činu, za svědky jeho smrti a vzkříšení. Proto se k tomuto tématu neustále vraceli a stavěli na něm vše ostatní. A zde je zase jedna moc důležitá věc - apoštolové nezůstali jen u zvěsti o vzkříšení, kterou znali, ale hlásali ji a stavěli na ní. Každý člověk by si měl uvědomit, do jaké míry má vše, co je pro něj v jeho křesťanském životě důležité, souvislost se vzkříšením a do jaké míry to na vzkříšení stojí. Zjistíme, že řada věcí v našem životě je od Kristova vzkříšení, od tohoto ústředního tajemství, odtržena. A to je potřeba nějak napravit.

Jak jsem již řekl, přístup k celému tajemství vzkříšení není tak zcela snadný. Teď trochu odbočím od toho, o čem budeme mluvit dále. Víte, jak jsem se učil ještě v semináři, co je to vzkříšení? Podle pana profesora Kubalíka je to spojení téže duše s tímž tělem. To je samozřejmě výpověď velice problematická. Jistě, je pravda, že vzkříšený Pán je tentýž, ale povýšený. Ovšem už toto samo o sobě budí v člověku velice nevhodné představy. Už jsem to jednou říkal - je to taková ta laciná naivní představa, že se odklopí víko od rakve a hrobu a postavička vyskočí ven. Já to přeháním, ale řada špatných obrazů vyvolává ze všeho nejspíše tento dojem. Ale ne všechny. Pokud znáte obraz „Vzkříšení“ od mistra Třeboňského - je v Národní galerii a je to jeden ze známých obrazů i reprodukcí, tak na něm je sice Kristus stojící nad svým hrobem, ale zde je to vyvýšený Pán, tedy mnohem víc, než jen oživlá mrtvola. Tady Kristus vypadá jako člověk, ale z obrazu je vidět, že tomuto světu nepatří plně a to je právě to důležité.

Kristovo vzkříšení nebyl v žádném případě návrat do tohoto života - mezi vzkříšením Krista a vzkříšením Lazara je obrovský rozdíl, který je nutno vidět a chápat. Lazar se vrátil do života, v němž už byl a čekala ho znovu smrt, zatímco Kristovo vzkříšení je za hranicí smrti. Abychom o něm vůbec věděli, musel se ukázat apoštolům a dát jim tuto skutečnost nějak poznat. Ježíš už nepatřil tomuto světu tak jako do své smrti na kříži.

Nejdříve se ale musíme podrobně podívat na evangelijní i jiné texty, mluvící o vzkříšení, abychom jim lépe porozuměli. A teprve až porozumíme, co nám tyto texty říkají, pokusíme se složit dohromady obraz, který nám ukáže, co vzkříšení znamená pro nás, neboť vzkříšení se našeho života dotýká již nyní a ne až vzhledem ke smrti. Pavel o tom v listě Římanům říká:

„Byli jsme tedy křtem spolu s ním pohřbeni ve smrt, abychom - jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých slavnou mocí svého Otce - i my vstoupili na cestu nového života. Jestliže jsme s ním sjednoceni, protože máme účast na jeho smrti, jistě budeme mít i účast na jeho zmrtvýchvstání. Víme přece, že starý člověk v nás byl spolu s ním ukřižován, aby tělo ovládané hříchem bylo zbaveno moci a my už hříchu neotročili. Vždyť ten, kdo zemřel je vysvobozen z moci hříchu. Jestliže jsme spolu s Kristem zemřeli, věříme, že spolu s ním budeme také žít. Vždyť víme, že Kristus, když byl vzkříšen z mrtvých, už neumírá, smrt nad ním už nepanuje. Když zemřel, zemřel hříchu jednou provždy, když nyní žije, žije Bohu. Tak i vy počítejte s tím, že jste mrtvi hříchu, ale živi Bohu v Kristu Ježíši,“ (Ř 6, 4 - 11).

Uvedený úryvek nám ukazuje až závěr, k němuž bychom měli dojít, tj. pochopení, co Kristovo vzkříšení pro náš život znamená již nyní, tady na zemi. Znovu opakuji, nejen vzhledem k naší věčnosti, ale teď, v tomto těle, na této zemi.

Teď by měl člověk odložit vše negativní. I záblesk zloby, či zlé vůle brání modlitbě. Jsme před Bohem. On o nás ví a my se k němu obracíme jako k tomu, kdo nás plně vnímá.

Pane, přišli jsme sem kvůli Tobě a Tvé slovo nás spojuje. Žijeme z Tebe, patříme Ti a patříme si. Spoj nás navzájem. Ukaž nám, jaká opora a síla je v bratrském společenství a jak nicotné jsou brázdičky, které nás oddělují. Otevři naše srdce pro druhé. Dej nám pocítit, že Ty nás spojuješ. Dej nám zakusit, že jsme jedno tělo. Amen.

Vzkříšení v Novém zákoně.

Dnes se pokusíme si utřídit vše, co nám Nový zákon o vzkříšení podává. Kde v Novém zákoně byste hledali něco o Kristově vzkříšení? V evangeliích, ve Skutcích - v Petrových kázáních a všude tam, kde někdo zvěstuje Krista. Každého obvykle napadne, že o Kristově vzkříšení by si našel příslušnou pasáž v závěru některého evangelia. Jestliže ale uvažujeme o tom, jak novozákonní texty narůstaly, nemůžeme, jak už zde bylo několikrát řečeno, začít u evangelií. Evangelia nejsou svým datem vzniku nejstarší částí Nového zákona. Starší jsou listy apoštolů. Skutky jsou stejně staré jako evangelia (např. Lukášovo), ale jsou v nich zachycena kázání, představující velice starou vrstvu apoštolských kázání.

A proto nejstarší formulace o vzkříšení najdeme tedy jak ve Skutcích, tak v Pavlových listech a všechno to jsou velice stručné texty, mající náboj entusiasmu. Je v nich kus nadšení a očekávání odpovědi. Například v 10. kapitole listu Římanům:

„Vyznáš-li svými ústy Ježíše jako Pána a uvěříš-li ve svém srdci, že Bůh ho vzkřísil z mrtvých, budeš spasen,“ (Ř 10, 9).

Ve 3. kapitole Skutků je řečeno:

„Původce života jste zabili, Bůh ho však vzkřísil z mrtvých a my jsme toho svědky,“ (Sk 3, 15).

Toto je tedy hlavní jádro poslání apoštolů, jak ho oni chápali - Bůh vzkřísil Krista a oni jsou toho svědky. Jejich úkol je svědčit o něm.

„Bůh předem rozhodl, aby byl vydán, a vy jste ho rukou bezbožných přibili na kříž a zabili. Ale Bůh ho vzkřísil; vytrhl jej z bolestí smrti, a smrt ho nemohla udržet ve své moci,“ (Sk 2, 23 - 24).

„Bůh našich otců vzkřísil Ježíše, kterého vy jste pověsili na kříž a zabili,“ (Sk 5, 30).

Takových míst by se v Písmu dala najít celá řada, ve Skutcích i listech. Ale u všech bychom našli jednu společnou věc - jasně a bez okolků se zde říká, že Bůh vzkřísil Krista z mrtvých. Všimněte si, že se tam vůbec neříká jak, kdy a kde to proběhlo, jak dlouho to trvalo, jak to vypadalo - nic. Nanejvýš je tam řečeno, že byl zabit a pohřben. To je to jediné, co se tam může objevit, ale jinak nic.

To znamená, že v kázáních, zejména v Jeruzalémě, nebylo vůbec potřeba říkat něco víc, než že Ježíše, kterého oni znali z jeho pozemského působení, Bůh vzkřísil z mrtvých. Tím bylo podáno vysvětlení celého jeho života a z tohoto hlediska se dá říci, že o Kristově vzkříšení nemluví jen závěry evangelií, ani ta vybraná místa ze Skutků, ale celý Nový zákon. Ten je jako celek v první řadě svědectvím o vzkříšení Krista. Vlastně všechno, co se v Novém zákoně vypráví o Ježíšově životě, je nějakým způsobem zacíleno k utrpení a ke vzkříšení. A je to podáno především ve světle vzkříšení - tedy ne jako protokolární zápis, ale jako svědectví víry ve vzkříšeného Krista.

Podíváme-li se do všech čtyř evangelií na pasáže o vzkříšení, zjistíme, jak jsou si zároveň podobné i nepodobné, jak jsou neúplné a jak ani jedna z nich nevyčerpává plně popis událostí o vzkříšení. Samotné vzkříšení vlastně nepopisuje žádná z nich. Najdeme tam, že Kristus byl pohřben, a pak už jen prázdný hrob a setkání apoštolů s člověkem, v němž poznávají vzkříšeného Krista (např. na cestě do Emauz, ženy u hrobu, svědectví anděla v prázdném hrobě - ale vždy jen prázdný hrob a setkání s učedníky ve zjevení).

Toto je velmi důležité, neboť teprve s takovým pohledem na věc se dá k evangelijním textům o vzkříšení správně přistupovat. Jak vzkříšení probíhalo, to nikde nenajdete, ale je s naprostou jistotou dosvědčeno mnoha svědky a také to, že Kristus se projevuje jako vzkříšený. To je charakteristické pro texty, které byly přijaty do kánonu novozákonních knih. Určitě je vám alespoň částečně známo, že v době apoštolské a poapoštolské byla napsána celá řada spisů, mluvících o Kristově životě. Církev z nich vybrala jen některé a ty uznala za slova Boží - čtyři evangelia, Pavlovy listy, Skutky, Zjevení Janovo atd. Existuje ještě celá řada textů, majících v názvu slovo evangelium, či apokalypsa. Říká se jim apokryfy - prvoevangelium Jákobovo, evangelium Tomášovo, evangelium k Hebrejům, patří sem i apokalypsa Petrova. A tato neznámá evangelia popisují vzkříšení velmi barvitě, stejně, jako mládí Ježíšovo. Sporní křesťanští spisovatelé nejvíce čerpají právě z těchto textů. Podobně i detaily ze života Panny Marie pocházejí z apokryfů.

Spisy uznané církví mluví o Kristově vzkříšení velmi zdrženlivě, opatrně a bez nevhodných podrobností, které nemohl nikdo znát. Pro nás ale stále zůstává otázka, co to Kristovo vzkříšení je, neboť nějaký přístup k němu najít musíme. Když apoštolové svědčili o vzkříšení, mluvili o něm jako o smysluplné události a ne jako o něčem nejasném.

Již posledně jsem mluvil o tom, že vzkříšení si v žádném případě nelze představovat jako návrat do tohoto života. Já vím, že vy to víte a že si to tak nepředstavujete, ale přesto si to dobře uvědomte, neboť právě tato myšlenka je člověku nejbližší. Pochopitelně, protože nic jiného si konkrétně představit nedokážeme. Vzkříšení tedy není návrat do smrtelného života, ale na druhé straně to zase není něco, co by bylo zcela mimo tento svět, zcela mimo jakýkoliv kontakt a dosah s naší zkušeností, není to něco, co by bylo tak odtrženo od naší existence, že bychom s tím nemohli mít vůbec žádnou zkušenost.

Vzkříšení je tedy událost, která se stala v dějinách tohoto světa, událost konkrétní a dějinná, i když přesně nepopsatelná. A je to skutečnost, s níž člověk může mít za určitých okolností kontakt. O tom svědčí svědectví apoštolů - Kristovo vzkříšení podstatně zasáhlo do jejich života. Uvědomte si, že to byl zásah, který je zcela vychýlil z jejich dosavadní dráhy, neboť i když v Krista za jeho pozemského života věřili, tak o tuto víru jeho ukřižováním přišli. Byli to Židé, vychovávaní podle Starého zákona a dobře znali větu: „*Proklet, kdo visí na dřevě,*“ která byla větou ze Zákona, tedy něčím, na čem stáli. A tak už z tohoto důvodu bylo pro ně velice těžké přihlásit se k ukřižovanému Ježíši. Kromě toho, **NIKDO SI TAKTO MESIÁŠE NEPŘEDSTAVOVAL** !! - jako trpícího, ukřižovaného. Ježíšovi učedníci, jak nám říká Nový zákon, z toho byli značně ustrašeni, shromáždění tajně ze strachu před Židy, neboť věděli, že se jich Ježíšův život dotýká, ale přihlásit se k němu veřejně se jim zdálo nemožné. A právě setkáním se vzkříšeným Ježíšem se tento jejich postoj natolik změnil, že se z nich stávali jeho vyznavači a hlasatelé. Lidé, kteří nejdříve Krista zapírali, pak hlásání jeho evangelia věnovali celý zbytek života. To je přece ohromný obrat! Ten nemůže vzniknout z toho, že by si člověk něco vymyslel nebo vsugeroval. Navíc oni by si takto vymysleli velmi nepohodlnou cestu, tak proč by to tedy dělali? Navíc setkání se vzkříšeným Kristem jsou tak různorodá, že rozhodně nemůže jít o nějakou myšlenkovou konstrukci. Jestliže si někdo něco vymýšlí, dělá to tak, aby to nemělo žádné slabiny a bylo to tudíž nenapadnutelné. Kdyby si někdo chtěl vymyslet vzkříšení, popsal by celou událost co nejpřesněji a co nejbarvitěji, aby pro svou myšlenku získal co nejvíce lidí. Evangelium ale o samotném okamžiku vzkříšení vůbec nemluví!

Kdybychom se podívali na tak trochu podobné texty ze starověké literatury, kde se mluví o oživení zemřelého, či o návratu nějakého krále, viděli bychom, jak jsou tyto příběhy bohatě vyšperkované a

barvitě vylíčeny, aby vzbudily patřičné nadšení. Evangelijní zprávy mohou po prvním přečtení sotva vzbudit nějaké nadšení. Vždyť jsou to taková rozpačitá svědectví o události, z níž ten, kdo o ní svědčí, není sám moc moudrý. Zde můžeme spíše cítit zajíkání a s prominutím i blekotání člověka, který je sám celý vyjevený nad tím, co zažil. Já to zcela úmyslně říkám takto nepěkně, ale z evangelijních zpráv je právě toto cítit, neboť oni z toho doopravdy museli být vyvedení z míry.

Pokud by se člověk snažil dávat ta čtyři evangelia nějak dohromady, uhlazovat je, aby z nich bylo vyprávění „bez švů“, stejně by se mu to nepodařilo, nemělo by to ani žádný smysl, neboť by to bylo proti jejich duchu. Naše víra nestojí na popisu události vzkříšení, ale stojí na popisu lidí, kteří se vzkříšeným Kristem setkali. Hned ta nejkratší a nejjednodušší vyznání, která jsme si zde četli, představují vzkříšení jako jistý čin Boží, jako něco, co je absolutně dobré.

Některé novozákonní spisy považují za nejvýznamnější označení Boha skutečnost, že on vzkřísil Ježíše z mrtvých. Zkrátka, chce-li Nový zákon říci, kdo je Bůh, říká: „To je ten, kdo vzkřísil Ježíše z mrtvých.“ Z toho může hned vzniknout otázka: „Jak to, že Bůh vzkřísil Ježíše, když Ježíš je Syn Boží? Nebo snad sám povstal vlastní mocí...?“ Do těchto otázek bych zde nechtěl zabřednout, aby nás nakonec nezavedly někam úplně jinam. Já se chci přidržet toho, že vzkříšení v plném rozsahu je dílo Boží, neboť to nám může ukázat cestu k pochopení jeho celého významu. Podívejte se, to, co nás obklopuje, celý svět, je také dílo Boží. Je to tedy totéž co vzkříšení? Říkáme, že Bůh stvořil svět, člověka, vše kolem nás je dílo Boží a vzkříšení je také dílo Boží. Je mezi tímto nějaký rozdíl? A když, tak jaký? Samozřejmě, nemůžeme říci, že jedno udělal Pán Bůh dobře a druhé špatně, ale přece mezi tím rozdíl je!

V krásném stvoření světa figuruje vedle krásy a dobra ještě hřích. Celé stvoření, v němž žijeme, je sice stvoření Boží, ale zasažené prvotním hříchem. Kdežto Kristovo vzkříšení je také čin Boží, ale již tímto hříchem nezasažený. A v tom spočívá celý ten velmi podstatný rozdíl, v němž je pro nás něco nesmírně důležitého. Dotklo-li se vzkříšení Kristovy existence a je-li křesťan, jak o tom budeme mluvit, do této úrovně vzkříšení pozdvižen, je pak vyzdvižen ze světa zasaženého hříchem a dostává šanci podílet se na bezhříšné Boží skutečnosti.

Vzkříšení se stalo nejen někdy někde tam... Stalo se také plně zde. Kristus - Boží Syn, ale také pravý člověk a pravý Bůh, byl Bohem vzkříšen z mrtvých. Vzkříšení je tedy něco, co je plně lidské, co plně patří do řádu tohoto stvoření, ale je to zároveň pozdviženo do úrovně Boží bezhříšnosti. A naopak, tímto se to, co je bezhříšné, plně dostává do lidské skutečnosti.

Vzkříšení je skutečnost zcela oproštěná od zla a přitom skutečnost, která se zcela bezprostředně dotýká našeho života. Dotýká se ho tak, že do ní můžeme jistým způsobem vstoupit. A to přece může být zdrojem obrovského optimismu pro náš osobní život, neboť jestliže by Kristus nevstal z mrtvých, byla by veškerá naše snaha marná. Svatý Pavel to říká zcela jasně:

„Není-li zmrtvýchvstání, pak nebyl vzkříšen ani Kristus. A jestliže Kristus nebyl vzkříšen, pak je naše zvěst klamná, a klamná je i naše víra, a my jsme odhaleni jako lživí svědkové o Bohu: dosvědčili jsme, že Bůh vzkřísil Krista, ale on jej nevzkřísil, není-li vzkříšení z mrtvých. Neboť není-li vzkříšení z mrtvých, nebyl vzkříšen ani Kristus. Nebyl-li však Kristus vzkříšen, je vaše víra marná, ještě jste ve svých hříších, a jsou ztraceni i ti, kdo zesnuli v Kristu. Máme-li naději v Kristu jen pro tento život, jsme nejubožejší ze všech lidí!“ (1 K 15, 13 - 19).

Zde, mimo jiné, vidíte, jak je také důležité uhájit si ve vlastní hlavě Krista nejen jako plného Boha, ale

i jako plného člověka. To je opravdu velmi důležité. Už jsme několikrát mluvili o tom, že celé dogma chalcedonské je: „*Kristus je pravý Bůh a pravý člověk*,“ a nesmí se z něj vytratit ani jedna, ani druhá polovina. Je velký omyl si myslet, že se nic nestane, ztratíme-li tu polovinu „člověk“.

Náš zájem teď nemusí patřit vůbec nikomu a ničemu jinému, než Bohu, který je nám velice blízko a který nás spojuje, neboť nyní máme před sebou možnost přijmout Kristovo vzkříšení pro svůj život.

Bože, přes den na nás doléhá a útočí mnoho věcí, které si vyžadují naši pozornost, některé právem, jiné neprávem. Mnohé z nich nám nabízejí jen zdánlivé štěstí, jen zdánlivou spokojenost. Ale v Tobě, živý Bože, je plnost a mimo Tebe nenajdeme nic, co by bylo skutečně dobré. Otevři naše oči, dej nám pochopit, že plnou svobodu najdeme jen v Tobě. Rozboř hráze, které si v sobě důmyslně stavíme, a i ty, které snad vyrostly bez našeho vědomí. Zbav nás naší ztrnulosti, našich obav, naší malé důvěry a dej nám naplno pocítit, že v Kristu jsi nám daroval všechno. Amen.

Proč věřím ve vzkříšení.

I dnes budeme pokračovat v úvahách nad biblickými texty, zabývajícími se vzkříšením. Texty jsem vybral s přihlédnutím k jedné zásadní otázce - na čem stojí naše víra ve vzkříšení? Již několikrát jsem právě na biblických textech ukazoval, jak je víra ve vzkříšeného Krista centrálním bodem křesťanské víry. Jaký je to ústřední a jednotící moment, na němž stojí vše ostatní. Je-li to tedy něco tak důležitého, pak by měl křesťan jasně vědět, proč věří, proč věří ve vzkříšení a o co se jeho víra ve vzkříšení opírá.

Dnes si tedy srovnáme biblické texty, svědčící o vzkříšení. Bude to od nás vyžadovat trochu více trpělivosti, neboť takových textů je celá řada. Možná, že se mýlím, ale právě toto považuji za dost důležité. Víte, my jsme zvyklí slyšet jen jeden text a teprve až za nějakou dobu další... Snad, když si je přečteme takto za sebou a srovnáme vedle sebe, lépe pochopíme, v čem spolu souvisí a kde jsou naopak rozdíly, a snad nám to také pomůže k celkově lepšímu pochopení dané věci.

Nejprve si přečteme úryvek z listu Korintským, který je jakýmsi základním Pavlovým svědectvím o Kristově vzkříšení, a pak s ním srovnáme svědectví evangelíí.

„Odevzdal jsem vám především, co jsem sám přijal, že Kristus zemřel za naše hříchy podle Písem a byl pohřben; byl vzkříšen třetího dne podle Písem, ukázal se Petrovi, potom Dvanácti. Poté se ukázal více než pěti stům bratřím najednou; většina z nich je doposud na živu, někteří však již zesnuli. Pak se ukázal Jakobovi, potom všem apoštolům. Naposledy ze všech se jako nedochůdčeti ukázal i mně,“ (1 K 15, 3 - 8).

Co v tomto textu jasně vidíme? Kristus zemřel a vstal z mrtvých (v tomto Pavel vyučil své posluchače) a dokládá to tím, že Krista viděl Petr, že ho vidělo dvanáct apoštolů, pak více než pět set bratřím najednou a nakonec Krista viděl i on sám, Pavel. O prázdném hrobu se zde vůbec nemluví. To je charakteristické pro nejstarší zprávy (1. list Korintským patří do časově nejstarší vrstvy Nového zákona) - nijak podrobně se nezabývají okolnostmi Kristova vzkříšení, berou ho zcela prostě, jako naprosto jasný fakt, který není zapotřebí dále vysvětlovat, pouze zvěstovat. Vysvětlují se jediné důsledky této skutečnosti pro život křesťanů. Jak vzkříšení vypadalo, jak proběhlo, to Pavel nevykládá - Kristus vstal z mrtvých a dost.

Evangelium o tom vypráví poněkud širěji, neboť se již musí vyrovnávat s určitými polemikami. Přečteme si úryvek nejstaršího, tedy Markova evangelia:

„Když uplynula sobota, Marie z Magdaly, Marie, matka Jakobova, a Salome nakoupily vonné masti, aby ho šly pomazat. Brzy ráno prvního dne po sobotě, sotva vyšlo slunce, šly k hrobu. Říkaly si mezi sebou: 'Kdo nám odvalí kámen od vchodu do hrobu?' Ale když vzhledly, viděly, že kámen je odvalen; a byl velmi veliký. Vstoupily do hrobu a uviděly mládence, který seděl po pravé straně a měl na sobě bílé roucho; i zděsily se. Řekl jim: ‚Neděste se! Hledáte Ježíše, toho Nazaretského, který byl ukřižován. Byl vzkříšen, není zde. Hle, místo, kam ho položili. Ale jděte, řekněte jeho učedníkům, zvláště Petrovi: Jde před vámi do Galileje; tam ho spatříte, jak vám řekl,‘“ (Mk 16, 1 - 7).

Vidíme, že Markova zpráva je podána ze zcela jiného konce, než Pavlova. Především je nalezen prázdný hrob, našly ho ženy, o nichž Pavel nic neříkal. Vysvětlení situace podává až anděl: „Byl vzkříšen.“ Je tedy zcela jasné, proč je hrob prázdný a to je velmi důležité!

Lukášova zpráva (L 24, 1 - 12) je téměř stejná, a tak si přečteme, jak o tom vypráví Jan (o Kristově vzkříšení zde opět svědčí ženy):

„První den po sobotě, když ještě byla tma, šla Marie Magdalská k hrobu a spatřila, že kámen je od hrobu odvalen. Běžela k Šimonu Petrovi a k tomu učedníkovi, kterého Ježíš miloval, a řekla jim: 'Vzali Pána z hrobu a nevíme, kam ho položili.' Petr a ten druhý učedník vstali a šli k hrobu. Oba dva běželi, ale ten druhý učedník předběhl Petra a byl u hrobu první. Sehnul se a viděl tam ležet lněná plátna, ale dovnitř nevešel. Po něm přišel Šimon Petr a vešel do hrobu. Uviděl tam ležet lněná plátna, ale šátek, jímž ovázali Ježíšovu hlavu, neležel mezi plátny, nýbrž byl svinut na jiném místě. Potom vešel dovnitř i ten druhý učedník, který přišel k hrobu dřív; spatřil vše a uvěřil. Dosud totiž nevěděli, že podle Písma musí vstát z mrtvých,“ (J 20, 1 - 9).

Zase zde jde o prázdný hrob, ovšem vysvětlení je jiné. Ženy, které to řeknou učedníkům, nejsou dvě, ale jen jedna a prázdný hrob vlastně objeví až Petr s Janem. V tom jsme trochu blíže podání Pavlovu, který uvádí jako svědky vzkříšení apoštoly (ale vůbec nemluvil o prázdném hrobu). Kdybychom chtěli nějakým způsobem mezi sebou vyrovnat zprávu Markovu a Janovu, nepodaří se nám to. Jsou to dvě naprosto různá vyprávění, která ale svědčí o tomtéž. O tom, že hrob je prázdný a těm, kteří jej objevili je dáno na vědomí, že je prázdný proto, že Ježíš vstal z mrtvých.

Proč se ale neustále točíme okolo prázdného hrobu a proč o něm evangelia tolik mluví? Abychom toto pochopili, musíme znát pohled Židů na smrt:

„Proto se mé srdce zaradovalo a jazyk můj se rozjásal, nadto i tělo mé odpočine v naději, neboť mne nezanecháš v říši smrti a nedopustíš, aby se tvůj Svatý rozpadl v prach. Dal jsi mi poznat cesty života a blízkost tvé tváře mne naplní radostí,“ (Sk 2, 26 - 28, citace Ž 16, 9 - 11).

Pro Židy zemřít, znamenalo sestoupit do „Šeolu“, do říše mrtvých, do říše stínů. Židé neměli pozdější evropskou představu o smrti, smrt = oddělení se duše od těla. Tato představa se dostala do evropského myšlení přes řeckou filozofii a plně se uplatnila až v díle Descartesově a jeho následovníků. Je tedy poměrně pozdní. Pro Izraelity byl člověk jednotou duše a těla, tělo bylo pro ně hmota oživená duší. Zemřel-li člověk, tato vzájemná jednota přestala fungovat, přestala existovat a jakýsi stínový zbytek člověka se pohyboval v šeolu, tj. v říši mrtvých. Důkazem toho byl rozklad těla. Židé věřili, že tělo se začne rozkládat již třetí den, to poznali na svých mrtvých. Člověk tedy skutečně zemřel až třetí den a okamžikem porušení jeho těla začíná pravá smrt. Proto také evangelijní zprávy o vzkříšení jsou vždy situovány na třetí den. Kdyby to nebyl třetí den, vznikla by pochybnost, že šlo jen o zdánlivou smrt, že tělo nebylo porušeno a že tedy ono starozákonné zaslíbení: „*Nedopustíš, aby se tvůj Svatý rozpadl v prach,*“ nebylo dodrženo.

Jestliže si Židé představovali smrt jako sestup člověka do říše stínů, pak, mělo-li se prokázat, že Ježíš skutečně žije, musel přijít jako člověk žijící ve svém vlastním těle. Proto museli jeho učedníci najít prázdný hrob, aby uvěřili jeho zmrtvýchvstání. A zde si hned můžeme říci: „To je nějaké podezřelé, to si přece mohli vymyslet, když to tak potřebovali!“ Nebraňte se této myšlence. Klidně ji přijměte a prozkoumejte ji. Člověk by vůbec neměl podobné pochybnosti zahánět, ale měl by je vždy kriticky prozkoumat, aby se dobral správné odpovědi.

Zkoumání Nového zákona ukazuje, že zprávy o nalezení prázdného hrobu jsou skutečně velmi staré. Zjistit se to dá pomocí textové kritiky, ale jak, to zde nebudeme rozebírat. Tyto zprávy jsou tedy hodně staré a používaly se jako doklad (ne důkaz!) pravdivosti hlásání proroků církve.

Zvěst o Kristově vzkříšení se ze všeho nejdříve hlásala v Jeruzalémě a tam nebylo přece možné tvrdit, že hrob byl prázdný, když by se okamžitě našlo dost svědků na to, že jde o výmysl. Navíc máme ještě jeden důležitý doklad u Matouše, svědčící o tom, že hrob skutečně prázdný byl:

„Když se ženy vzdálily, někteří ze strážů přišli do města a oznámili velekněžím, co se všechno stalo. Ti se sešli se staršími, poradili se a dali vojákům značné peníze s pokynem: ‚Řekněte, že jeho učedníci přišli v noci a ukradli ho, když jste spali. A doslechne-li se to vladař, my to urovnáme a postaráme se, abyste neměli těžkosti.‘ Vojáci vzali peníze a udělali to tak, jak se jim řeklo. A ten výklad je mezi židy rozšířen až dodnes,“ (Mt 28, 11 - 15).

Tuto verzi by si přece velekněží nevymysleli, kdyby jí nebylo potřeba zakrýt skutečnost. Hrob opravdu prázdný byl a jediná možnost, jak tomu čelit, bylo rozšíření zprávy o ukradení Ježíšova těla jeho vlastními učedníky.

Nyní vše tak trochu shrnu. Za prvé: nalezení prázdného hrobu je možné se vši pravděpodobností brát jako věrohodný historický fakt. Říkám „s pravděpodobností“, neboť nikdo z nás u toho nebyl a protokolární zápis o tom nemáme. Ale důvodů, proč nalezení prázdného hrobu věřit, je mnohem více, než nevěřit.

Za druhé: skutečnost, že hrob byl nalezen prázdný, byla velice důležitá pro víru Kristových současníků, neboť byla zcela jasně viditelnou interpretací faktu Ježíšova zmrtvýchvstání, tedy toho, že KRISTUS ŽIJE. Možná, že bychom se měli této formulaci více držet, neboť věta: „Kristus vstal z mrtvých,“ v nás může, jak jsme již o tom mluvili, vzbuzovat nevhodné představy. Zatímco fakt, že Ježíš žije, není návratem zpět do starého života, ale novou existencí u Boha.

Prázdný hrob je sice důležitým důkazem, ale nikoli tím nejdůležitějším a jediným, na němž by mohla stát celá naše víra ve vzkříšení. Tak se dostáváme k druhému bodu, o nějž se víra ve vzkříšení opírá. Je to bod velice důležitý - zjevení vzkříšeného Krista. Právě na tom staví Pavel celou svou funkci apoštola:

„Nejsem snad svoboden? Nejsem apoštol? Neviděl jsem Ježíše, našeho Pána?“ (1 K 9, 1)

Zde není myšleno vidění jako přelud. Jinak bychom mohli tato Pavlova slova říci asi takto: „Což jsem neviděl vzkříšeného Krista? A jestliže jsem ho viděl, jsem apoštol, protože jsem schopen o něm svědčit.“

V evangeliích nacházíme setkání se vzkříšeným Kristem celou řadu - učedníci jdoucí do Emauz, apoštolové při rybolovu, apoštolové zavření v místnosti a Kristus náhle uprostřed nich, potom totéž s Tomášem... Nyní si přečteme úryvek z Lukáše, který velmi výrazně svědčí o tom, že tato setkání nejsou halucinací:

„Když o tom mluvili, stál tu on sám uprostřed nich. Zděsili se a byli plni strachu, poněvadž se domnívali, že vidí ducha. Řekl jim: ‚Proč jste tak zmateni a proč vám takové věci přicházejí na mysl? Podívejte se mé ruce a mé nohy: vždyť jsem to já. Dotkněte se mne a přesvědčte se: duch přece nemá maso a kosti, jako to vidíte na mně.‘ To řekl a ukázal jim ruce a nohy. Když tomu pro samou radost nemohli uvěřit a jen se divili, řekl jim: ‚Máte tu něco k jídlu?‘ Podali mu kus pečené ryby. Vzal ji a pojedl před nimi,“ (L 24, 36 - 43).

Toto je jedno svědectví za všechny. Jestliže totiž některý z apoštolů viděl žijícího vzkříšeného Krista, můžeme ho podezírat z halucinace. Zkrátka chtěl ho vidět, a tak ho viděl, tak moc po něm toužil, až se mu někde zjevil. Jenže, vezmete-li si znovu různá čtení, mluvící o setkání apoštolů s Kristem, uvidíte, že se s nimi vždy setkává za velmi normálních okolností. Ne ve snu, ne v modlitbě, ne při nějakém jejich dlouhém sezení, ne při rozjímání nebo o samotě, ale u stolu, při rybolovu, na cestě. V samých zcela banálních situacích, v běžném životě. V situacích, v nichž ho sice znali i předtím, ale v nichž by si ho sotva mohli vyvolat, či vymyslet!

A pak je zde ještě jedna velmi důležitá věc - kdokoli se setkává se vzkříšeným Pánem, je tím vyveden z míry, vždy ho nejprve nepozná. Kdyby si vzkříšeného Krista vymýšleli, viděli by ho vždy hned zcela jasně.

Vnější okolnosti nejsou také nijak atraktivní. Kdyby si chtěli Kristovo zjevení jako důkaz jeho vzkříšení jen vymyslet, pak by si asi spíše vymysleli, že se zjevil veleradě a vyhrožoval jí trestem. Takový obraz by spíše odpovídal lidskému výmyslu. On se ale naopak zjevuje pouze apoštolům a navíc je ještě kárá za jejich nevěru. To je přece pohoršující, tím by se člověk nijak nechlubil. To by si nevymýšlel! Ježíšova setkání s apoštolů nejsou nijak připravována, ale jsou pro ně vždy překvapením a Kristus v nich působí jako ŽIJÍCÍ ČLOVĚK! V tom úryvku z Lukášova evangelia je na to kladen zvláštní důraz. Je velmi těžko pochopitelné, že vzkříšený Kristus je někdo, v kom učedníci mohli poznat ukřižovaného a vzkříšeného Pána (prokazuje se jim svými ranami), ale koho poznávají až tehdy, když se jim dá poznat: „*Tu se jim otevřely oči a poznali ho; ale on zmizel jejich zrakům,*“ (L 24, 31). Nemohou si ho u sebe ani nijak podržet, nikdy.

Kristovo zjevení učedníkům je tedy svrchovaný akt Boží, anebo také můžeme říci, svrchovaný akt Kristův. Lidé ho poznávají tenkrát, když on se jim poznat dá a ne, když oni si to přejí, nebo když něco pro to podniknou. Oni si jeho přítomnost nijak nezajišťují.

Pokusíme-li se vše nějakým způsobem shrnout, můžeme říci, že víra kteréhokoliv křesťana se může opřít pouze o svědectví Kristových apoštolů. Ve výjimečných případech o nějaký vlastní zážitek se vzkříšeným Pánem, což ovšem zdaleka není pravidlem a vždy je to věc velice choulostivá, neboť člověk se může velmi snadno mýlit. Naproti tomu ve svědectvích apoštolů je omyl dost nepravděpodobný, neboť podléhala kontrole mnohých a jejich zážitky s Kristem proběhly za značně rozdílných okolností a nezávisle na sobě. Nový zákon nám podává svědectví o dvou základních typech událostí - o objevení prázdného hrobu, který podle všeho prázdný být neměl, a o setkání se vzkříšeným Pánem. Setkání s ním jsou různá a jsou vyprávěna tak, až by se někdy zdálo, že si ne přímo odporují, ale dost různí. Znamená to, že v evangeliích jsou svedeny dohromady různé tradice, mluvící o setkání s Ježíšem. Vše se ale odehrálo v prostředí se značnou možností kontroly a nikdo si tudíž nemohl příliš vymýšlet. Navíc vše svědčí o tom, že šlo o skutečná setkání a ne o nějaké vize a přeludy. Byla to opravdová setkání s Kristem, v němž poznali ukřižovaného Pána a on je ten, kterého znali, ale přece jen to není tak zcela on - je tentýž, ale povýšený o stupeň výš. Jejich setkání s ním byla víc, než vidina pouhého přeludu. Docházelo při nich k osobnímu kontaktu s povýšeným Kristem, který ovlivnil jejich další život. A tak není skutečně důvod, proč těmto apoštolům nevěřit.

Jak asi mohl vzkříšený Kristus vypadat?

Zůstává nám zde ale ještě jedna otázka - jak asi mohl vzkříšený Kristus vypadat? O jakou skutečnost se jednalo? Neboť to je něco, co se naprosto vymyká naší běžné lidské zkušenosti. A dále, jakou souvislost to má s naším vlastním vzkříšením? O tom všem budeme uvažovat v našich příštích večerech, až budeme podrobně rozebírat 15. kapitolu z 1. listu Korintským.

Ještě by bylo dobré říci si něco o tom, o čem jsem zde již také mluvil. Evangelia nám mnoho věcí, spadajících do jednoho časového okamžiku, rozkládají do celého sledu událostí, abychom vše lépe pochopili. Tak je to i s Kristovým povýšením ze situace ukřižovaného trpícího člověka a člověka sedícího po pravici Boží. Jan to má ve svém evangeliu všechno téměř v jednom - v jedno spojuje smrt, vzkříšení, nanebevstoupení i seslání Ducha svatého. Nic příliš časově nerozkládá. Zato synoptikové - Matouš, Marek a Lukáš, nám podávají celou historii Kristova pozemského působení od vzkříšení do nanebevstoupení v jasném časovém sledu. To má, jako všechno, své výhody i nevýhody. Výhodou je větší názornost, nevýhodou je opět možnost vzbudit představu Ježíšova návratu do normálního pozemského života, což samozřejmě není pravda.

Možná, že si vzpomenete na scénu z Janova evangelia, kdy se Kristus setkává s Marií Magdalskou. Ta si nejdříve myslí, že je to zahradník, nevidí v něm Ježíše, ale pak objeví, že je to Pán a chce mu obejmout nohy, ale on jí na to říká: „*Nedotýkej se mne, dosud jsem nevystoupil k Otcí,*“ (J 20, 17). Toto se zdá být jen zcela bezvýznamná epizoda, ale není, neboť ukazuje charakter vzkříšeného Krista. On není někdo, koho si člověk může vzít a podržet, není to někdo, koho bychom si mohli přivlastnit. Je to Pán, který sice zasahuje do pozemské skutečnosti, ale zároveň se jí na své cestě k Otcí vymyká. Tyto zkušenosti se vzkříšeným Pánem jsou jakýmsi zábleskem skutečnosti, že z ukřižovaného se stává ten, kdo je na pravici Boží. Je to, jako bychom ho proto zahlédli na cestě, abychom lépe pochopili kam jde, abychom neztratili souvislost. Nikdy nesmíme ztratit souvislost mezi ukřižováním a vzkříšením, neboť vzkříšením není ukřižování zapomenuto. Je jím teprve vysvětleno a dopovězeno.

Bylo-li by zde jen ukřižování samo o sobě, šlo by pouze o tradici a bylo-li by zde jen vzkříšení bez ukřižování, nemělo by ten pravý význam. Teprve když pochopíme, že lidmi i Bohem zavržený a ukřižovaný Ježíš je vzkříšený Pán, teprve pak vše vidíme jako celek a pochopíme to, co pochopit máme. Právě toto by si zasloužilo od člověka značné meditování a uvažování. Můj výklad o tom, na čem stojí křesťanská víra ve vzkříšení, vám může pomoci v tom, abyste si nemysleli, že věříte něčemu nevysvětlitelnému a nepodloženému a abyste tak trochu pochopili, jak se na to dívá Nový zákon. Dál to musíme domyslet sami, k čemuž připomínám, že v žádném případě nikdy nesmíte odtrhnout ukřižování od zmrtvýchvstání. Patří to k sobě a nenechme se mýlit tím, jak to slavíme v liturgii - Velký pátek, Bílá sobota a neděle Zmrtvýchvstání. Vždyť jak už jsem říkal, v prvních staletích se velikonoce slavily jedinou slavností v noci ze soboty na neděli.

Vezmeme-li to zcela přesně, nemohl-li se „*Svatý Boží rozpadnout v prach,*“ pak se jeho smrt měnila v existenci povýšeného a vzkříšeného Pána okamžitě. Kdy to poznali učedníci, to už je věc druhá. Nakonec i dětem se to říká tak, že Pán Ježíš zemřel, ležel v hrobě a pak vstal z mrtvých, ale ona je to jedna jediná skutečnost. Bohoslužebné texty to také vždy spojují dohromady.

Tak to jen k vašemu zvažování, které je velmi důležité. Bohoslužba slova, není-li doplněna vaší úvahou, má jen poloviční, nebo kdo ví, zda vůbec nějakou, cenu. To, co zde říkám, je jen pomůcka k tomu, co máte udělat sami.

Pane Ježíši Kriste, Ty jsi nás předešel cestou plného života i smrti, která vede ke vzkříšení. Ukázal jsi nám, jak jít životem. My tomu přesto někdy nerozumíme, anebo ani rozumět nechceme. Zdá se nám, že by se Tvá, tak náročná cesta, dala nějak zkrátit, zjednodušit, udělat hezčí a snazší. Vyznáváme, že je to pošetilost a že tato pošetilost je nám někdy vlastní. Prosíme Tě, dej nám pochopit, kudy Tvá cesta vede. Kudy vede Tvá cesta v našem životě. Dej nám odvahu odložit vše, co nám na ní překáží. Dej nám vytrvalost jít po ní stále. Vždyť jen Ty jsi cesta, pravda a život. Jen Ty jsi vzkříšení a život. Jen Ty máš slova věčného života. Ať nás tedy Tvé slovo vede po Tvé cestě a ať náš duch je ochoten Tebe následovat. Amen.

Bez naděje na vzkříšení by byla naše víra prázdná.

Dnes budeme uvažovat nad 15. kapitolou 1. listu Korintským. Pavel jej napsal kolem roku 55 - 60. Do Korintu přišel poprvé asi v r. 51 a v létech 55 - 60 psal, zřejmě z Efesu, korintské obci tento list. Proto je jedním z nejstarších novožákonních spisů.

Celá 15. kapitola tohoto listu je věnována vzkříšení. Jednak tam Pavel naráží na celkem samozřejmou skutečnost, že Kristovo vzkříšení není přijímáno jako běžná věc a zcela bez potíží. Pavel na tyto potíže reaguje a ukazuje, že se Kristovo vzkříšení nedá nijak obejít a že s vírou v toto vzkříšení stojí a padá křesťanská víra. Znovu opakuji - jádrem apoštolského kázání je hlásání vzkříšeného Krista. Nikoli jen: „Buďte na sebe hodní, mějte se rádi, je jeden Bůh,“ a nebo kudy vede cesta do nebe. To není hlavní, hlavním úkolem apoštolů je svědčit o vzkříšeném Pánu a přidat k tomu vše, co s tím souvisí. Jádro však zůstává stále stejné - Kristus vstal z mrtvých. To musí být i jádro naší víry a je potřeba si znovu prozkoumat, do jaké míry na tom naše křesťanství skutečně stojí, nakolik je Kristovo vzkříšení v centru naší víry, jakou úlohu v ní vzkříšení hraje. Nejprve si tedy přečteme úryvek z první části 15. kapitoly:

„Když se tedy zvěstuje o Kristu, že byl vzkříšen, jak mohou někteří mezi vámi říkat, že není zmrtvýchvstání? Není-li zmrtvýchvstání, pak nebyl vzkříšen ani Kristus. A jestliže Kristus nebyl vzkříšen, pak je naše zvěst klamná, a klamná je i naše víra, a my jsme odhaleni jako lživí svědkové o Bohu: dosvědčili jsme, že Bůh vzkřísil Krista, ale on jej nevzkřísil, není-li vzkříšení z mrtvých. Neboť není-li vzkříšení z mrtvých, nebyl vzkříšen ani Kristus. Nebyl-li však Kristus vzkříšen, je vaše víra marná, ještě jste ve svých hříších, a jsou ztraceni i ti, kdo zesnuli v Kristu. Máme-li naději v Kristu jen pro tento život, jsme nejubožejší ze všech lidí! Avšak Kristus byl vzkříšen jako první z těch, kdo zesnuli,“ (1 K 15, 12 - 20).

Pavel zde dává do souvislosti možnost vůbec vstát z mrtvých a možnost Kristova vzkříšení. Dostal se zřejmě do konfliktu s lidmi, kteří jakoukoliv eventualitu vzkříšení z mrtvých popírali. Pravděpodobně šlo nejdříve o vzkříšení křesťanů. Pavel jim na to, jinými slovy, říká: „Jestliže vy tvrdíte, že vůbec není možné, aby někdo vstal z mrtvých, pak to není možné ani pro Krista - vždyť on byl nejen Boží Syn, ale také plně člověk. A není-li to možné pro Krista, tak jsme všichni vedle!“ A doslova dodává: „A jestliže Kristus nebyl vzkříšen, pak je naše zvěst klamná, a klamná je i naše víra, a my jsme odhaleni jako lživí svědkové o Bohu,“ (1 K 15, 14 - 15).

Tato věta je velice důležitá. Jestliže bychom si totiž odmysleli Kristovo vzkříšení, pak by bylo veškeré kázání apoštolů i všech jejich následovníků jen zbytečné mluvení. A znamenalo by to, že by šlo jen o všeobecné výzvy k dobrému chování, všeobecné hlásání lásky k bližnímu, všeobecné pravdy o Bohu, tedy jen o řeči všeobecné, kterých ale bylo napovídáno moc a které se ukázaly jako neúčinné. Neúčinné proto, že nemohou přinést člověku nic nového. Jestliže vynecháme skutečnost vzkříšení, potom se nám neotevívá prostor, neohraničený konečností lidského života. Proto by tedy byla veškerá kázání i víra prázdná. To je další důležitá připomínka k vlastnímu přemýšlení - jestliže moje víra v Krista v sobě vzkříšení příliš neobsahuje, jsem v nebezpečí, že je prázdná, neboť není plně Boží. Nedejte se tím zastrašit, zní to sice tvrdě, ale když se podíváte na citovaný text, vidíte, že Pavel to řekl ještě tvrději.

Kdyby v nás nebyla naděje na vzkříšení, pak by sice naše víra mohla navenek vypadat velice křesťansky (můžeme chodit do kostela, modlit se, chodit ke svátostem), ale byla by prázdná, chyběl

by jí ten nejvlastnější náboj. Buď bude něčím příliš lidským, nebo příliš všeobecně náboženským. Dále to Pavel říká ještě tvrději: „*Nebyl-li však Kristus vzkříšen, je vaše víra marná,*“ to je přece dost drsné slovo. Neobsahuje-li tedy naše víra víru ve vzkříšení, pak je její cena velice sporná. Protože, jak říká dál Pavel: „*Ještě jste ve svých hříších.*“ Je pravděpodobné, že se spojuje vzkříšení Kristovo a odpuštění hříchů. To vás sice může na první poslech překvapit, neboť my jsme zvyklí spojovat odpuštění hříchů jen s Kristovou smrtí, ale předně, jak jsem již mnohokrát říkal, Kristova smrt se nedá odloučit od jeho vzkříšení a za druhé, kdyby Kristova smrt nebyla korunována vzkříšením, pak by byla jen jednou z řady mnoha obyčejných smrtí, byť tato smrt byla nespravedlivá a obětí spravedlivého za nespravedlivé. Kdyby ale nebylo vzkříšení, nebyla by ani takováto smrt ničím novým a nemohla by nás zbavit hříchu.

Jestliže ale Kristus vstal z mrtvých, je tím prolomena vláda a moc hříchu. Neboť celou příčinou Kristovy smrti nebylo nic, než zlo a hřích. Kdyby byl hřích sice dohnal Krista ke smrti na kříži, ale dál už se nic nedělo, znamenalo by to, že nad Kristem zvítězil s konečnou platností a tím pádem s konečnou platností i nad námi. Pak by moc zla nebyla nijak prolomena. Pak by bylo možno zlu vzdorovat jen dalším násilím, dalším zlem a to je, jak známo, nesmyslné a nikam to nevede. KRISTUS ALE VSTAL Z MRTVÝCH A TÍM JE ZLOMENA MOC ZLA. ZLO JE DEFINITIVNĚ PŘEMOŽENO! Je zde cesta, jak jít i přes skutečnost hříchu a smrti k životu, k Bohu a k naplnění.

Apoštol Pavel dále říká: „*Máme-li naději v Kristu jen pro tento život, jsme nejubožejší ze všech lidí!*“ Nevím, s kým z vás jsem o tom mluvil, ale někoho tato věta značně pobouřila... Jednak je v ní určitá nadsázka, Pavel chce zdůraznit, že bez víry ve vzkříšeného Krista se neobejdeme, ale kromě té nadsázky je v ní i jedna velká pravda. Nemáme-li totiž v tomto životě naději, že Kristův život měl nějaký hluboký smysl, nemáme-li vědomí jeho vzkříšení a naše víra v Krista je jen vírou v dobrého člověka, bez rozhodujícího momentu vzkříšení, pak opravdu jsme, jak říká Pavel, „*nejubožejší ze všech lidí!*“ Proč? Protože bychom sice přijali Kristovu poměrně těžkou cestu „*nepřemáhat zlo zlem*“, dávat se nějakým způsobem druhým, přijímat fakt oběti, žít „*ztrátovou*“ existenci, ale bez možnosti z bídy a ze hříchu tohoto světa projít do Boží skutečnosti. Byli bychom tedy nejubožejší ze všech lidí, neboť jsme si sice vybrali to nejtěžší, ale dopadli bychom úplně stejně jako ti, kdo Krista odmítli. Centrální postavení v naší víře má tedy vzkříšení. Tento krok je pro nás sice velmi obtížný, ale nezbytný, neboť vzkříšení je nejen skutečnost, která nemá obdoby, ale bez níž by celé Kristovo dílo ztrácelo cenu.

„*Avšak Kristus byl vzkříšen jako první z těch, kdo zesnuli. A jako vešla do světa smrt skrze člověka, tak i zmrtvýchvstání: jako v Adamovi všichni umírají, tak v Kristu všichni dojdou života. Každý v daném pořadí: první vstal Kristus, potom při Kristově příchodu vstanou ti, kdo jsou jeho. Tu nastane konec, až Kristus zruší vládu všech mocností a sil a odevzdá království Bohu a Otci. Musí totiž kralovat ,dokud Bůh nepodmaní všechny nepřátele pod jeho nohy'. Jako poslední nepřítel bude přemožena smrt, vždyť ,pod jeho nohy podřídil všecko'. Je-li řečeno, že je mu podřízeno všecko, je jasné, že s výjimkou toho, kdo mu všecko podřídil. Až mu bude podřízeno všecko, pak i sám Syn se podřídí tomu, kdo mu všecko podřídil, a tak bude Bůh všecko ve všem,*“ (1 K 15, 20 - 28).

V první větě se říká, že Kristus skutečně vstal z mrtvých a Pavel k tomu hned dodává: „*Jako první z těch, kdo zesnuli.*“ Tím je naznačena veliká solidarita Krista s ostatními lidmi. Každý člověk je podroben smrti a Kristus vstal z mrtvých jako první z těch, kteří zemřeli. Jak byl on solidární s lidmi v jejich smrti, tak i oni mohou čekat, že budou k němu připojeni ve vzkříšení. On vstal „*jako první z těch, kdo zesnuli.*“ Jinými slovy řečeno, i další lidi čeká vzkříšení. Kristus je jen první, na němž se

uskutečnilo.

Navíc je zde ještě jeden důležitý aspekt - v židovských představách Kristovy doby se v některých myšlenkových proudech vzkříšení sice očekávalo, ale až v eschatologické budoucnosti, tj. na konci časů. Všichni vstanou z mrtvých až na konci historie tohoto světa. A jestliže tedy Kristus již z mrtvých vstal, pak tím tato závěrečná budoucnost již začala. To má souvislost s mnoha jinými místy Nového zákona (vzpomeňte si na úvahy o Božím království - je skutečností, která se také naplní až na konci časů, ale která začala už v Ježíši Kristu, v němž toto Boží království přišlo). Kristovo vzkříšení je tudíž první hmatatelný důkaz, že takovéto naplnění je i před námi, že to není něco pomyslné, ale že naopak se vzkříšením musíme ve svém životě počítat. Pavel to ještě dále stahuje do jedné pochopitelné roviny - protože smrt přišla skrze člověka, přijde skrze člověka také vzkříšení. Uvádí paralelu Adam - Kristus, o níž mluví i v listě Římanům (Ř 5, 12 - 19). S Adamem všichni propadli smrti, člověk se odvrátil od Boha, následkem čehož jsou všichni lidé podrobeni smrti. Ale Kristus vstává z mrtvých - je člověk, Syn Boží a v Pavlových očích „nový Adam“, nový počátek lidských dějin. A tak tedy všichni ti, kdo jsou spojeni s Adamem, člověkem starým, nevykoupeným, jsou podrobeni smrti. Obdobně i všichni křesťané, všichni, kdo patří ke Kristu, jsou s ním spojeni a tím jsou podrobeni vzkříšení. Všimněme si, že Pavel tuto závislost nijak nepodmiňuje morálními či jinými kritérii. Ne, že by mu bylo jedno, jak člověk žije, ale koncentruje se na to, co je nejdůležitější - patřit Kristu. PATŘÍ-LI ČLOVĚK KE KRISTU, JE S KONEČNOU PLATNOSTÍ VZKŘÍŠENÍM VYTRŽEN ZE SMRTI DO ŽIVOTA!

Patřit ke Kristu zcela pochopitelně zahrnuje celou lidskou osobnost, celý lidský život. To není jen křest nebo jen to, že řeknu: „Ano, já se k němu hlásím!“ - to je celá lidská existence a ta má ve svém celku co nejvíce patřit Kristu. Kdyby mu patřila úplně, pak by to bylo ideální, ale my mu úplně nepatříme (nikdo z nás nemůže říci, že naprosto patří Kristu, neboť všichni jsme si vědomi svých chyb a to je to, co nás od něj odděluje). Ale přesto přese všechno víme, že k němu patříme v tom nejzákladnějším rozhodnutí, že nikomu jinému již patřit nechceme. A je-li naše rozhodnutí opravdu takové, pak si troufám tvrdit, že ke Kristu patříme - ne pro naše zásluhy, ale pro tento Kristův čin.

Pavel říká, že pro svoje spojení s Kristem budou všichni povoláni k životu. Ale každý v tom pořadí, jaké mu náleží. V prvé řadě Kristus a pak ti, kdo mu patří. Pavel zcela jasně dodržuje rozdíl mezi Kristem a ostatními lidmi. Kristus je sice člověk, ale ne obyčejný človíček mezi ostatními. Je zde sice jeho lidská solidarita s námi, ale také veliký rozdíl. A proto on je první a my jsme ti, kdo po něm mohou vstát z mrtvých, protože mu patří. Dále Pavel píše, že to bude při jeho druhém příchodu. Líčí to slovy: „*První vstal Kristus, potom při Kristově příchodu vstanou ti, kdo jsou jeho. Tu nastane konec, až Kristus zruší vládu všech mocností a sil a odevzdá království Bohu a Otci.*“ Až se čas naplní, až budou pozice zcela vyjasněny, až bude zlomena moc všech možných nepřátel, potom bude moci Kristus odevzdat celé své dílo Otci. Není třeba si toto představovat nějak příliš konkrétně, lidsky si to malovat. To by bylo zavádějící, neboť se jedná o událost, naprosto se vymykající našim zkušenostem. I Pavel o ní mluví velice střízlivě, ale přitom obsažně a nastiňuje tak perspektivu celého vesmíru a všeho živého. Věci budou sice postupovat různými cestami, ale vždy tak, že se Kristus plně projeví v tom, co mu patří. Bude zničeno vše, co se mu protiví. Zejména pak smrt, neboť ta je úhlavním nepřítelem vzkříšení. Smrt kvůli hříchu život uzavírá - vzkříšení, vzhledem k odpuštění, život dává a Bůh chce život.

„*Až mu bude podřízeno všecko, pak i sám Syn se podřídí tomu, kdo mu všecko podřídil, a tak bude Bůh všecko ve všem,*“ (1 K 15, 28). Kdo ví aspoň trochu ze zkušenosti svého života, kdo je to Bůh, tomu

tato věta o Boží svrchované vládě nade vším, může úplně stačit a nemusí si nebe malovat žádnými lidskými obrazy - ani těmi již zmíněnými pohádkovými, ani jakýmikoli inteligentnějšími, neboť ona skutečnost je opravdu nepředstavitelná a jakmile ji člověk chce zkonkrétnit, vyjde z toho nějaký nesmysl.

Bude-li mít Bůh svrchovanou vládu nade vším, pak to znamená, že opravdu bude všechno dobré. Máme-li zkušenost s Bohem a víme-li, co je Boží, pak i víme, že je to ryze dobré, že jsme na světě nikdy nic lepšího ani nenašli, ani neměli, ale že se jak nám, tak i druhým lidem různé věci z Boží vlády vymykají, a proto všelijak trpíme. Když tedy toto všechno víme, pak i víme, že věta, že Bůh bude mít svrchovanou vládu nade vším znamená, že to bude to nejlepší, co si člověk vůbec může představit. Bůh nebude mít moc jen nad námi a v nás, ale nade vším. My sami budeme dobří a budeme žít v prostoru, který bude plně dobrý. Jak praví Zjevení Janovo:

„A viděl jsem nové nebe a novou zemi, neboť první nebe a první země pominuly a moře již vůbec nebylo. A viděl jsem od Boha z nebe sestupovat svaté město, nový Jeruzalém, krásný jako nevěsta ozdobená pro svého ženicha,“ (Zj 21, 1 - 2).

Všechny novozákonní výpovědi o této skutečnosti jsou buď mlhavé, nebo symbolické. Ano, je to skutečně nepopsatelné a není to jen fantastický projekt lidských přání. Vždyť postaví-li si lidé vedle sebe svá nejlepší a nejkrásnější přání, zjistí, že nejdou vzájemně vůbec dohromady - jeden má rád sluníčko, druhý sníh, třetí déšť, a to jsou jen maličkosti. Ale ví-li člověk o Bohu, že je dobrý, pak i ví, že vše, nad čím má Bůh vládu je dobré a je to dobré pro nás pro všechny. Ne pro někoho více a pro druhého méně, nebo pro jednoho na úkor druhého. Bůh bude mít svrchovanou vládu nade vším, a proto to bude naprosto dobré pro všechny. Takový je tedy výhled do budoucnosti, který nám ukazuje svatý Pavel.

Nakonec bych ještě rád vysvětlil jednu věc od minule. Prý zde vznikla jakási nejasnost ohledně toho, co jsem řekl na konci - kdy vlastně bylo Kristovo vzkříšení, když jsem říkal, že s tím třetím dnem se to nemusí brát časově úplně přesně.

Vzhledem k tomu, že každou neděli ve Vyznání víry říkáme: *„Třetího dne vstal z mrtvých podle Písma,“* jste mne mohli žalovat pro matení víry, ale to by nebylo moudré.

„Třetího dne vstal z mrtvých podle Písma,“ to je pohled zvenčí, ale na čem tato výpověď víry stojí? Na svědectví apoštolů a těch, kdo se se vzkříšeným Kristem setkali. Je celkem jasné, že ti se s ním setkali po několika dnech, pravděpodobně tedy třetí den.

Jak to vypadalo v době mezi Kristovou smrtí a tím, kdy učedníci našli prázdný hrob, o tom je v Novém zákoně jen jedna zmínka: *„Tehdy také přišel vyhlásit zvěst duchům ve vězení,“* (1 Pt 3, 19), která se ovšem nedá brát tak příliš věcně. Církevní otcové barvitě líčí, jak Kristus tři dny kázal duším v podsvětí. Ale smysl této novozákonní výpovědi je asi přece jen trochu jiný. Má naznačit univerzální význam Kristovy smrti. Znovu se zde vracíme k původní představě Izraelitů - když člověk zemře, jeho stín se pohybuje v šeolu.

Zemřel-li Kristus a má-li mít jeho smrt pro celé dějiny lidstva smysl, pak se tedy musela dotknout i těch, kteří zemřeli před Kristovou smrtí, proto tedy přinesl zprávu duším uvězněným v podsvětí. Výkupní cena Kristovy smrti se týká všech, jak těch, kdo žili před ním, tak i těch, kdo žili po něm. A mohl-li Kristus ovlivnit i zemřelé, pak tedy jen jako Kristus živý a nikoli mrtvý. Z tohoto hlediska se

proto dá říci, že vzkříšení se nějak projevilo hned.

Žalmista říká: „*Nedopustíš, aby se tvůj Svatý rozpadl v prach,*“ (Sk 2, 26 - 28, citace Ž 16, 9 - 11). Proto také ten třetí den, kdy tělo dosud nebylo porušeno. Kristus skutečně zemřel, ale Bůh jeho smrt proměnil v život. Protože se jedná o Boží akt, je zde uváděný časový údaj matoucí. Pro Boha neexistuje čas, není tedy vázán počítáním dnů a týdnů. Je mimo naši časovou osu. Viděno ze strany Boží, nemá cenu mluvit o tom, jak dlouho byl Kristus mrtev - prostě zemřel a žije. Viděno ze strany lidské - zemřel a třetího dne se objevil jako vzkříšený. Myslím, že takto se to dá nejjednodušeji vysvětlit.

Bože, Ty o nás víš. Víš o každém z nás a chceš nás i jako církev. Chceš každého z nás jednotlivě, ale i jako celek. Pomoz nám, ať se vymaníme ze všeho shonu, starostí a ze všech jednotlivostí, které na nás doléhají a věnujeme pozornost Tobě. Vždyť Ty o nás víš a záleží Ti na nás. Dej, ať v této bohoslužbě objevíme nejen víc Tebe a Tvého Syna, ale i sebe a sebe navzájem. Chceš nás pozvat do svého království. Máme tam být s Tebou i spolu navzájem. Dej, ať jsme tedy sblíženi i zde, ať i tady cítíme, že k sobě patříme a že Ty nás spojuješ. Ukaž nám, jak nicotné jsou všechny přehrady, které mezi sebou stavíme. Jak maličké jsou pro Tebe zdi, které nám připadají, že nás oddělují. Spoj nás svým svatým Duchem a dej, ať tato jednota pronikne celý náš život. Prosíme Tě o to ve jménu Tvého Syna Ježíše Krista. Amen.

Jak bude vzkříšení vypadat?

Dnes budeme pokračovat v objasňování 15. kapitoly 1. listu Korintským, v níž se mluví o vzkříšení. Budeme ji dále číst a nakonec se pokusíme o celkový pohled na věc.

Když nám Pavel v té minulé části ukázal, jak je vzkříšení pro naši víru nezbytné a nakolik tvoří jádro naší křesťanské víry, zabývá se nyní praktickou otázkou, jak to se vzkříšením vůbec bude, protože to je pro člověka dost těžko pochopitelné. Můžeme narazit na otázky, jak bude vzkříšení vypadat, jak se uskuteční a tak dále. Tyto otázky byly zřejmě položeny i Pavlovi, a proto na ně odpovídá:

„Ale někdo snad řekne: ‚Jak vstanou mrtví? V jakém těle přijdou?‘ Jaká pošetilost! To, co zaséváš, nebude oživeno, jestliže neumře. A co zaséváš, není tělo, které vzejde, nýbrž holé zrno, ať už pšenice nebo nějaké jiné rostliny. Bůh však mu dává tělo, jak sám určil, každému semeni jeho zvláštní tělo,“ (1 K 15, 35 - 38).

Z uvedeného textu vyplývá první důležité upozornění, které ukazuje na rozdíl mezi tím, co prožíváme zde na zemi a tím, co má přijít jako závěrečná Boží budoucnost, jako vzkříšení. Pavel ukazuje tuto skutečnost na obrazu semena a rostliny. Nemůžeme říci, že obilné zrno a vzrostlý klas k sobě nepatří, že mezi nimi není žádná souvislost, ale právě tak nemůžeme říci, že klas je totéž co zrno, které se dalo do země.

Zrovna tak nemůžeme říci, že by k sobě nepatřil tento život, naše existence, jak ji známe a existence vzkříšeného člověka. Patří k sobě, ale není totožná. Což znamená, že nelze vystačit s představami, které máme o tomto životě, chceme-li uvažovat o životě budoucím, o životě vzkříšeného člověka.

Druhá věc, kterou nesmíme přehlédnout je, že v těch několika málo Pavlových slovech je ukázán pozitivní význam smrti. Pavel jasně ukazuje, že smrt je nezbytným krokem, jímž se vchází do života. Jako se semeno musí zasít do země, aby z něho vzešla rostlina, tak musí člověk zemřít, aby mohl dostat plný život v Božím království - život vzkříšený. To je velice důležitý moment a budeme o něm ještě dále uvažovat.

„Není jedno tělo jako druhé, nýbrž jiné tělo mají lidé, jiné zvířata, jiné ptáci, jiné ryby. A jsou tělesa nebeská a tělesa pozemská, ale jiná je sláva nebeských a jiná pozemských. Jiná je záře slunce a jiná měsíce, a ještě jiná je záře hvězd, neboť hvězda od hvězdy se liší září. Tak je to i se zmrtvýchvstáním. Co je zaseto jako pomíjitelné, vstává jako nepomíjitelné. Co je zaseto v poníženosti, vstává v slávě. Co je zaseto v slabosti, vstává v moci. Zasévá se tělo přirozené, vstává tělo duchovní. Je-li tělo přirozené, je i tělo duchovní. Jak je psáno: ‚První člověk Adam se stal duší živou‘ - poslední Adam je však Duchem oživujícím. Nejprve tedy není tělo duchovní, nýbrž přirozené, pak teprve duchovní. První člověk byl z prachu země, druhý člověk z nebe. Jaký byl ten pozemský, takoví jsou i ostatní na zemi, a jaký je ten nebeský, takoví i ostatní v nebesích. A jako jsme nesli podobu pozemského, tak ponese i podobu nebeského,“ (1 K 15, 39 - 49).

Pavel zde opět připomíná rozdílnost těla pozemského a nebeského těla vzkříšeného. Začíná velice banálním přirovnáním, že zvířata, ptáci, ryby mají sice také tělo, jako lidé, ale je to přece jen něco jiného. Že tedy, řekne-li se „tělo“, nejde vždy o totéž. Řeknu-li „tělo“ ve smyslu člověka pozemského a řeknu-li „tělo“ pokud jde o člověka vzkříšeného, nejde úplně o totéž. Tak také mezi tělem člověka, žijícího zde, v tomto světě, a tělem člověka vzkříšeného je sice spojitost, ale není to totéž. Pavel říká,

že při vzkříšení dostaneme „nové tělo“: „ *Co je zaseto jako pomíjitelné, vstává jako nepomíjitelné.* “

Znamená to, že začátek („*co je zaseto*“) je pozemské tělo, které podléhá nemoci, hříchu, nebezpečí, poranění, poškození (pozn.: řekne-li Pavel „tělo“, nemyslete jen na to hmotné, neboť ve smyslu Nového zákona znamená tělo plnou lidskou existenci, podrobenou všem útrapám a tedy i hříchu a smrti), je to existence, jak ji známe.

„*Co je zaseto v poníženosti, vstává v slávě.*“ Zde na zemi je lidská existence zatížena hříchem, tedy nectí, ponížeností, ale vstane ve slávě. Naproti tomu existence člověka vzkříšeného je ozářena bezprostředností Boží blízkosti, slávou, vykoupením a smazáním hříchů.

„*Zasévá se tělo přirozené, vstává tělo duchovní.*“

„*Tělo duchovní*“ - to je zvláštní Pavlův výraz (některé překlady uvádějí „tělo oduševnělé, tělo zduchovnělé...“). Přesný překlad z řečtiny je „*tělo duchovní*“. Viděno lidsky, je to vlastně nesmysl - buď tělo, nebo duch. Pavel ale tohoto paradoxního výrazu užívá proto, aby popsal nepopsatelné, aby aspoň nějakým způsobem popsal onu zvláštnost vzkříšeného člověka, a tak mu říká „*tělo duchovní*“. Je to sice člověk, ale člověk vyzdvižený do zcela jiné úrovně, kde nejsou již žádné kazy a minusy, jež můžeme jednoduše nazvat hříchem a jeho následky, kde není nemoc, zlo a smrt, tedy porušitelnost.

„*Je-li tělo přirozené, je i tělo duchovní,*“ patřící do přímého řádu Božího, do řádu nového nebe a nové země. Do řádu, který začíná již Kristovým vzkříšením. Pavel to odůvodňuje paralelou Adam - Kristus, o níž byla řeč už posledně. První člověk Adam se stal člověkem, žijícím na této zemi, ale nic víc.

Druhý Adam - Kristus, „*je však Duchem oživujícím*“, tedy někým, kdo je schopen dát smrtelné existenci život.

„*Nejprve tedy není tělo duchovní, nýbrž přirozené, pak teprve duchovní.*“ K životu v Boží blízkosti a k nesmrtelnosti nelze dojít přímo tak, že bychom vynechali, někdy nepřijemnou, lidskou existenci na této zemi. Nejprve je potřeba projít existencí těla přirozeného, živočišného, tedy existencí člověka, podrobeného bolesti, smrti, a pak se teprve může člověk stát člověkem duchovním. První člověk, jsa ze země, byl pozemský, druhý člověk, jsa z nebe, je nebeský. Adam se sám nemůže dostat do Božího království, neboť je pozemský. Druhý člověk - Kristus, je z nebe, je nebeský, je počátek nového řádu, tedy člověk, který bezprostředně patří Bohu, a proto se může dostat do Božího království.

Jaký byl onen první pozemský člověk, takoví jsou i ostatní lidé na zemi, jsou stejní jako Adam - hřešící, chybující, podrobni smrti. A jaký byl člověk nebeský, vzkříšený a povýšený Kristus, takoví jsou i ti na nebi. Ten, kdo se dostane do této Boží skutečnosti, bude podoben Kristu:

„*Jako jsme nesli podobu pozemského, tak ponese i podobu nebeského.*“ Ale dokdy jsme nesli podobu pozemského člověka? To je velice důležité vědět. Do křtu jsme lidé ke Kristu nepřipojení a od křtu (samozřejmě se k tomu předpokládá víra) jsme lidmi, nesoucími v sobě obraz člověka nebeského. Pozor, jen obraz, ještě nejsme stvořeni do Kristovy podoby. Neseme v sobě jeho obraz, patříme k němu. Pavel vybízí, abychom tento obraz v sobě nesli vědomě, abychom v sobě nechali uskutečnit to, co se v nás stalo při křtu - byli jsme připojeni ke Kristu. Proto máme nechat v sobě vyrůst jeho obraz.

Nyní si přečteme další část, kde se Pavel věnuje, abych tak řekl, téměř technickému popisu vzkříšení, i když má více obsah teologický a nikoli jen popisný:

„Chci říci to, bratří, že člověk, jak je, nemůže mít podíl na království Božím a pomíjitelné nemůže mít podíl na nepomíjitelném. Hle, odhalím vám tajemství: Ne všichni zemřeme, ale všichni budeme proměněni, naráz, v okamžiku, až se naposled ozve polnice. Až zazní, mrtví budou vzkříšeni k nepomíjitelnosti a my živí proměněni. Pomíjitelné tělo musí totiž obléci nepomíjitelnost a smrtelné nesmrtelnost. A když pomíjitelné obleče nepomíjitelnost a smrtelné nesmrtelnost, pak se naplní, co je psáno: ‚Smrt je pohlčena, Bůh zvítězil! Kde je, smrti, tvé vítězství? Kde je, smrti, tvá zbraň?‘ Zbraní smrti je hřích a hřích má svou moc ze zákona. Chvála buď Bohu, který nám dává vítězství skrze našeho Pána Ježíše Krista! A tak, moji milovaní bratří, buďte pevní, nedejte se zvíkat, buďte stále horlivější v díle Páně; vždyť víte, že vaše práce není v Pánu marná,“ (1 K 15, 50 - 58).

Tento úsek nám přibližuje jednu velice podstatnou věc, která se dá shrnout do jednoho výrazu, „budeme proměněni“. Už jsme zde mnohokrát říkali, že vzkříšení si nelze představovat jako návrat do našeho života, jako navrácení do toho, z čeho jsme byli smrtí vytaženi, jako oživení mrtvol. Vzkříšení, na něž čekáme, a které nás má připojit k Pánu, není naprosto totéž, jako vzkříšení Lazara, jež bylo pouhým návratem do života pozemského.

Pavel to říká výslovně: „Člověk, jak je, nemůže mít podíl na království Božím a pomíjitelné nemůže mít podíl na nepomíjitelném.“ Takoví, jací jsme zde na zemi, nejsme schopni vejít do království Božího, do nového nebe a nové země, do Boží blízkosti, do prostoru, který je zcela proniknut Bohem a absolutně prost hříchu. My bychom v takovém prostředí, vzhledem k naší hříšné minulosti, neobstáli, pro nás by nebylo možné tam žít. Jsme lidé, již od Adama podrobení hříchu. Proto je pro nás nezbytně nutná proměna. Ta je charakterizována Kristem, chodícím po této zemi až do ukřižování a Kristem vzkříšeným. Ježíš, který chodí po Galileji a učí apoštoly a Ježíš, který se po vzkříšení ukazuje dvanácti apoštolům a ženám, je sice tentýž, ale přece je v tom obrovský rozdíl. Do smrti a do vzkříšení člověk našeho světa a člověk Božího království po vzkříšení.

Evangelia toto zrcadlí jen chabě. Mluví o Kristu jako o tom, komu nejsou překážkou ani zavřené dveře, ani nic jiného, čím my jsme poutáni a kterého učedníci nejprve nedokáží ani poznat, ale nakonec přece poznávají.

Ještě o jedné věci se zde musím zmínit. Pavel říká: „Ne všichni zemřeme, ale všichni budeme proměněni.“ V těchto a dalších slovech se zračí Pavlova víra, že on sám se dočká druhého Kristova příchodu. Pavel a řada tehdejších křesťanů byli o tom, že se ještě za svého pozemského života dočkají Kristova druhého příchodu, zřejmě určitou dobu přesvědčení. Pán neřekl, kdy to bude, mohli si to klidně vymyslet, a teprve po čase dospěli k přesvědčení, že to bude až někdy později. Proto Pavel nutně řeší i otázku, jak to bude s křesťany, kteří již zemřeli a s křesťany, kteří budou v době Kristova druhého příchodu ještě žít, a nebo se zemřelými spravedlivými a těmi, kdo ještě žijí. Říká, že v tom nebude vůbec žádný rozdíl. Ti, kdo zemřeli, budou vzkříšeni a my, jak si myslí Pavel, kteří se dočkáme druhého Kristova příchodu, nebudeme o nic ošizeni, neboť budeme prostě proměněni. Stane se s námi to, co se s druhými stalo smrtí a vzkříšením, budeme proměněni tak, abychom mohli vejít do království Božího: „Pomíjitelné tělo musí totiž obléci nepomíjitelnost a smrtelné nesmrtelnost.“

K Pavlovu výrazu „obléci“ chci říci toto - pro nás „obléci“ je věc pouze vnějšková. Jsem stejný člověk, ať mám na sobě kleriku, nebo pruhované tričko. Ale pro člověka, který znal svět antického dramatu, znamenalo obléci si šaty, přijmout celou životní roli, tj. stát se jiným člověkem. Proto na jiném místě Pavel mluví o tom, abychom „oblékli Krista“. Což tedy neznamená něco vnějšího, ale dělá to z nás někoho jiného, v dramatu světového dění jsme se stali jinou postavou, jiným charakterem. Toto je jiné chápání než naše, a proto je potřeba na ně upozornit, aby mu bylo dobře

porozuměno. Nejde tedy vůbec o vnějšek, ale o nitro.

Naše tělo tedy obleče neporušitelnost a my se tím velmi podstatně změníme. Nejen naše tělo, ale celý člověk se promění tak, aby mohl být v Božím království.

To je konec smrti, neboť vítězství smrti tkví ve hříchu a ten je ale odstraněn vykoupením, které se v člověku plně projevilo a tím je konec hříchu.

Pavel končí výzvou k horlivosti v díle Páně, abychom se nedali ničím zviklat, protože v Pánu není naše práce marná. To není fráze. Naše práce není marná tenkrát, jestliže jsme připojeni ke vzkříšenému Kristu, neboť to, co žijeme přechází i do vzkříšení. To, co děláme vědomě mimo vzkříšeného Krista, je naprosto marná činnost, činnost odsouzená ke smrti. Jestliže my svým nitrem do této marné činnosti patříme, připojujeme se k tomu, co je smrtelné, co je odsouzeno k zániku.

Pro náš život má smysl jen to, co patří ke Kristu, neboť tím patříme do vzkříšení, co plného života. Kdybychom sami vědomě dělali něco, co ke Kristu nepatří, nebo co je proti němu, pracujeme tím sami proti sobě a kdybychom tím nechali zachvátit celou naši bytost, odsuzujeme se tím k smrti. Bůh není mstivý, to člověk sám se odsuzuje. NEZVOLÍM-LI SI KRISTA, V NĚMŽ JE VZKŘÍŠENÍ, VOLÍM SI DRUHOU MOŽNOST, TEDY SMRT. VĚČNOU SMRT! Z tohoto hlediska si člověk může promyslet všechny své životní postoje a všechna svá snažení a pohled na život se mu tím, v dobrém slova smyslu, nesmírně zjednoduší.

Naše představy o vzkříšení.

Na závěr bych se rád souhrnně dotkl celé naší představy o vzkříšení. My jsme, bohužel, mnohem více utváření převládajícími názory a míněním naší evropské civilizace, než slovem Písma. Vyrostli jsme v tradici, navazující nejen na křesťanství, ale také na antiku, a která je formována řadou vynikajících filozofů. Toto zformovalo našeho chápání křesťanství a lidské existence, které velice odděluje duši od těla. Jak jsme se k takovému pojetí dostali a proč, to by byl příliš dlouhý výklad.

Zkusme si ale uvědomit, jak vlastně smýšlíme o smrti? Člověk uvažuje o těle, které bude neživé, nepohyblivé a pak o dušičce, která se bude někde vznášet, ale již daleko méně uvažuje o vzkříšení. Řada lidí o vzkříšení člověka vůbec nepřemýšlí. Nikomu to nevytýkám, byli jsme k tomu vychováni, byli jsme vychováni heslem: „Zachraň svou duši!“ Ale mezi vírou „zachraň svou duši“ a vírou „věřím ve vzkříšení“ je veliký rozdíl.

Za prvé, stojím-li o záchranu své duše, budu se starat jen sám o sebe a budu mít pocit, že to zvládnu. Stojím-li ale na tom, že budu vzkříšen, stojím plně na naději v Pána. To je první zásadní otázka - jsem-li obrácen k sobě nebo k Bohu.

Za druhé: Písmo nikdy neodlučuje duši a tělo tak, jako kdyby se lidská duše mohla obejít bez těla. Tato představa se do křesťanství dostala z jedné větve antického myšlení, v níž se tělo bere jako přítěž a čeká se na osvobození duše. Toto je ale představa hluboce nekřesťanská, protože Bůh stvořil celého člověka, tělo i duši a ne jen duši. A jestliže tedy slíbil, že člověka vzkřísí, pak ho vzkřísí celého, celý člověk bude proměněn.

Další věc je, že apoštol Pavel čekal druhý Kristův příchod velice brzy. To znamená, že přemýšlel o situaci nevykoupeného člověka a i o tom, jaké to bude, až Kristus skutečně přijde, jak budeme žít v Božím království. Otázkou, jaké to bude mezi smrtí a druhým Kristovým příchodem, se příliš nezabývá. Čekal-li tento druhý Kristův příchod brzy, byla pro něj zbytečná. Postupem doby se došlo k tomu, že to hned tak nebude, a proto otázka, co bude s člověkem, který zemřel a je spasen, vznikla tak trochu dodatečně. U Židů byla na takovou otázku odpovědí, jak už jsme si říkali, představa říše stínů, kde člověk žije takovým položivotem, nebo spíš neživotem, a čeká na probuzení k plnému životu.

Jestliže si měli křesťané vytvořit nějakou svojí představu, pak si pomohli řeckou filozofií, zejména Platónovým učením o světě idejí. A tak si začali představovat ony osamostatnělé dušičky, které poletují někde okolo Pána Boha, a čím dál, tím víc začali ztrácet zájem o skutečnost vzkříšeného člověka, vzkříšeného těla. To bylo pro ně daleko. Zemřel-li někdo z jejich blízkých, ptali se, co s ním bude teď a nestarali se o to, co s ním bude potom, po druhém příchodu Kristově. A přesně to jsme po nich zdělili.

Teď si uvědomte, jak velký prostor zaujímá v křesťanském myšlení otázka očištění, péče o duše zemřelých a jak maličký prostor zabírá naděje ve vzkříšení a přemýšlení o tom, že všichni se máme dočkat nového nebe a nové země a že to je to, nač čekáme. Zjednoduším-li to, my to bereme tak, že když dušička dobře dopadla, už nic dalšího nečekáme. Takto nějak se smýšlí a takové smýšlení není dobré. Naděje na vzkříšení se nám někde vytratila, anebo ve srovnání s uvažováním o očištění, pořádně zmenšila a přitom ve skutečnosti opak je pravdou!

Co s námi bude mezi smrtí a Kristovým druhým příchodem nám může být, když to hodně přeženu,

celkem jedno. Důležité je, co je s námi teď, v našem lidském životě, a co s námi bude po Kristově druhém příchodu a po vzkříšení. To je pro nás důležité! Člověk je podroben smrti, naše životní cesta je cestou ke smrti a na prahu té smrti se setkáme se vzkříšením. To by pro nás mělo být centrem naší víry - druhý Kristův příchod a vzkříšení. Je zcela pochopitelné, že my si otázku o tom „mezistavu“ budeme klást, to je jasné, my samozřejmě budeme myslet na ty, kdo zemřeli. A my na to dokonce musíme myslet, ale nesmí to pro nás být to nejhlavnější. Nejhlavnější je vzkříšení, které je nám v Kristu přislíbeno a které je plodem jeho vykupitelské smrti. Na tom stojí naše spása a ne na tom, co podnikneme pro zemřelého po jeho smrti. To by nám mělo být naprosto jasné.

Praxe je, bohužel, jiná. Kolik jsme toho za svůj život slyšeli skutečně o vzkříšení? Ale o dušičkách v očistci opravdu hodně. A přece, jádrem naší víry je víra ve vzkříšení, čili všechno to naše přemýšlení o očistci a duších vůbec může být pravé a křesťanské jen potud, pokud není odtrženo od skutečnosti vzkříšení. Co se týče člověka, důležité je, zda se rozhodne pro Krista, či nikoli, což my nikdy o tom druhém nevíme. Můžeme mít jen jistotu a klid, že Bůh to pozná a rozsoudí.

Pane, každý den a každou chvíli na nás doléhá množství dojmů, starostí a věcí, které si žádají naši pozornost. A my, ačkoli víme, že ty jsi jediný, že jsi nade všechno, že jsi Pán, necháváme se mnohými věcmi strhnout, někdy přímo vláčet, zavalit a takřka utisknout . . . starostmi, plány, prací i zájmy. Ted' máme čas jen pro Tebe a tak Tě prosíme, dej, ať v očích našeho srdce vyrostíš do podoby, která ti náleží. Ať dokážeme všechno odložit a dívat se jenom na Tebe, abys i v ostatních dnech a hodinách měl místo v našem životě, který ti patří, abys byl pro nás vždy první a jediný. Abychom i my tak stáli vždy tam, kde máme stát. Prosíme tě, zbav nás naší strnulosti i naší uspěchanosti, naší přemíry zájmů a naší slabosti v poznání Tebe. Naplň nás svým Duchem, vždyť jsme jeho chrám. Dej, ať tvůj Duch v nás může plně volat „Abba - Otče“ ! Amen.

Jak mluvit o vzkříšení srozumitelně.

Dnes budeme mluvit o vzkříšení tak, aby to bylo srozumitelné i ostatním lidem kolem nás, což ale není věc jednoduchá. Když jsem si to probral ze všech stran, došel jsem k několika základním bodům, které je potřeba tomu všemu předřadit. Došel jsem k tomu, že kdyby za mnou někdo přišel, kdo by o křesťanství nic nevěděl a zeptal se mne, co to je vzkříšení, o němž slyšel, asi bych mu řekl, že mu nic nepovím. Ono se vzkříšení nedá vykládat izolovaně, to by odporovalo celému svědectví Písma.

Vzkříšený Pán se vždy ukazuje apoštolům. Když Pavel mluví o svém povolání, říká, že se nejprve ukázal Petrovi, potom asi pěti stům bratřím najednou, ostatním učedníkům a nakonec i Pavlovi. Nikde ale nevidíme, že by se Pán Ježíš ukázal v Jeruzalémě, v Athénách, v Římě, tj. jaksí všem, grandiózním způsobem, aby všichni mohli padnout a najednou uvěřit. On svému vzkříšení nedělal žádnou propagaci. Jako vzkříšený se ukázal jen těm, kteří na to byli nějak připraveni, kteří měli již plnou, nebo částečnou víru, popř. v nich byla pro víru připravená půda. Velice výstižně to ukazuje vyprávění o učednících, jdoucích do Emaus:

„Téhož dne se dva z nich ubírali do vsi jménem Emaus, která je od Jeruzaléma vzdálena asi tři hodiny cesty, a rozmlouvali spolu o tom všem, co se událo. A jak to v řeči probírali, připojil se k nim sám Ježíš a šel s nimi. Ale něco jako by bránilo jejich očím, aby ho poznali. Řekl jim: ‚O čem to spolu cestou rozmlouváte?‘ Oni zůstali stát plni zármutku. Jeden z nich, jménem Kleofáš, mu odpověděl: ‚Ty jsi asi jediný z Jeruzaléma, kdo neví, co se tam v těchto dnech stalo!‘ On se jich zeptal: ‚A co to bylo?‘ Oni mu odpověděli: ‚Jak Ježíše Nazaretského, který byl prorok mocný slovem i skutkem před Bohem i přede vším lidem, naši velekněží a členové rady vydali, aby byl odsouzen na smrt, a ukřižovali ho. A my jsme doufali, že on je ten, který má vykoupit Izrael. Ale už je to dnes třetí den, co se to stalo. Ovšem některé z našich žen nás ohromily: Byly totiž zrána u hrobu a nenalezly jeho tělo; přišly a vyprávěly, že měly i vidění andělů, kteří říkali, že je živ. Někteří z nás pak odešli k hrobu a shledali, že je to tak, jak ženy vypravovaly, jeho však neviděli,“ (L 24, 13 - 24).

Tak tedy: „My jsme doufali,“ říkají ti učedníci, „že on je ten, který má vykoupit Izrael.“ Co to znamená? Absolutní „nevím“. Oni vůbec nevěřili, že by ukřižovaný Ježíš byl pro ně nějakou nadějí. Oni byli skrz naskrz zklamaní a nešťastní. Kdysi v Ježíše jaksí věřili, ale po ukřižování viděli, že jejich naděje je zmařená a že se tedy vykoupení nekoná. Zřejmě sice slyšeli něco o tom, že ženy našly prázdný hrob, ale jak je vidět, vůbec to s nimi nijak nepomohlo, protože nepředpokládají, že by Ježíš žil. Písmo to říká krásně: „Něco jako by bránilo jejich očím, aby ho poznali.“ Ačkoli byl Ježíš s nimi, nepoznali ho jako vzkříšeného.

„A on jim řekl: ‚Jak jste nechápaví! To je vám tak těžké uvěřit všemu, co mluvili proroci! Což neměl Mesiáš to vše vytrpět a tak vejít do své slávy?‘ Potom začal od Mojžíše a všech proroků a vykládal jim to, co se na něho vztahovalo ve všech částech Písma,“ (L 24, 25 - 27).

Co tedy Ježíš vlastně udělal? Shrnul a zopakoval to, co dělal celou dobu, když chodil po zemi, jenže to nyní vztáhl přímo ke své osobě. Ježíš je tímto svým výkladem musel připravit k tomu, aby ho nejprve přijali a aby v něm alespoň nějakým způsobem rozpoznali Mesiáše. A teprve po této přípravě, když ho donutili, aby s nimi šel ke stolu, když společně stolovali a když od nich zmizel, řeknou si: „Což nám srdce nehořelo, když s námi na cestě mluvil a otvíral nám Písma?“ (L 24, 32). Kdy v něho uvěřili? Až po připraveném výkladu Písma a společném stolování, až po setkání s ním. Vyložil jim to, setkali se s ním - a oni potom uvěřili.

K tomuto textu ještě vrátíme a já teď budu pokračovat dál o tom, zda lze, či nelze srozumitelně vykládat vzkříšení. Z tohoto svědectví Písma i ze zkušenosti je jasné, že o vzkříšení není možné mluvit s člověkem, který na to není připraven. Odpověď mu máme odmítnout, i když se nás bude ptát, i když bude naléhat. Jediné, co mu v této chvíli můžeme říci je, že Ježíš skutečně žije a i kdyby se ptal dál, v tomto momentě to není možné vysvětlit.

Vzkříšení je zcela jasný a výlučný projev, vstup Božího jednání do lidských dějin, do lidského osudu. Bůh vzkřísil Ježíše a on vstává z mrtvých jako Boží Syn, jako ten, kdo je plný Boha. To znamená, že já nemohu mluvit srozumitelně o vzkříšení s člověkem, který o Bohu nic neví. Ne ve smyslu popisném, ale ve smyslu osobního vztahu a pochopení. Je-li pro někoho Bůh smyšlenkou, nebo jakousi neurčitou vidinou, jak si řada lidí připouští: „No, ono něco musí bejt!“, tak s ním ještě nemohu mluvit o vzkříšení. Protože jestli „něco“ musí být, tak já nevím, jaké to „něco“ je vzhledem ke mně a jaký vztah „to“ ke mně má. Vědět o vztahu mezi Bohem a člověkem je základní podmínkou, abychom mohli alespoň něco o vzkříšení pochopit.

O vzkříšení se nedá mluvit izolovaně ani v rámci Kristova života, protože svědectví Písma o tom takto nemluví. I když výpověď: „Bůh vzkřísil Ježíše z mrtvých,“ nebo: „Ježíš je vzkříšený Pán,“ je odpovědí základní a shrnující, přesto nám Písmo svědčí o Kristově životě jako o celku života, smrti a zmrtvýchvstání. Bez utrpení a smrti nelze mluvit o vzkříšení. Není možné je od sebe odtrhnout. Já jsem to připomínal před velikonoce a nyní bych vás rád znovu odkázal na velikonoční liturgické texty, kde se zásadně mluví o obojím.

Již na Velký pátek se mluví o vzkříšení a na slavnost Zmrtvýchvstání se připomíná utrpení i smrt. Liturgie i evangelia (např. Janovo) to vidí v jednom pohledu a nedá se to od sebe odtrhnout. Chce-li tedy člověk někomu svědčit o vzkříšení, musí začít, přeneseně řečeno, od Mojžíše a proroků. To ovšem neznamená, že by člověk měl opravdu začít na první stránce Písma stvořením světa, ale je potřeba začít někde docela jinde než u vzkříšení a to už jsem u věci samé.

Když Pán Ježíš hlásal Boží království, neudělal si nějakou ohrádku, na níž by si napsal: „Zde se hlásá Boží království,“ a kdo by do ní nevlezl, tomu by o něm neřekl. Přeháním, ale chci tím říci, že nehlásal Boží království v prostředí, které by bylo vytrženo ze světa, ze života lidí. Pán Ježíš se setkával s lidmi v jejich konkrétních osudech a tam jim hlásal zvěst o království, což znamená, že tato zvěst musela navazovat na životní situaci Ježíšových posluchačů. Jeden je nemocen a Ježíš mu říká: „*Vstaň, odpouštějí se ti hříchy.*“ Ježíš vždy vycházel ze situace člověka s nímž se setkal, mluvil k lidem, neboť oni byli jako ovce bez pastýře. Ježíš viděl jejich situaci, a tak musel začít od pozice, na níž se jeho posluchači nalézali. Mimochodem, toto je největší umění kázání i jakéhokoli mluvení o víře.

Pán Ježíš tedy toto umění dokonale ovládal, vždyť zástup se na něho tlačil, lidé ho poslouchali. „Chytlo“ je to a vy víte, že vás „chytne“ jen to, co se týká vašeho života, nebo co vám nabízí únik z něho, to ale dlouho nevydrží. To, co se bezprostředně dotýká našich životů, tím se cítíme být osloveni.

Teď si připomeňme, jak tyto věci formuluje katechismus. Katechismus pana kardinála Tomáška, patřící svým duchem ke klasickým katechismům minulých staletí, má tři oddíly nadepsané: „Věř v pravdy Boží“, „Plň zákon Boží“ a „Žij v lásce Boží“. Tři imperativy - a je jedno kde se ty, človíčku, pohybuješ - ale tady máš pravdy Boží, tak jim věř. To je postup, který se v novější katechetice našťestí opustil.

Prvním souhrnným vyjádřením byl ten tolik diskutovaný, ale přesto vynikající Holandský katechismus. Ten důsledně dodržuje takovýto postup: začíná od situace člověka, čtenáře nebo posluchače, a objevuje tak otázky, které si on v životě klade. Hledají se na ně odpovědi tak, jak se vyskytují v dějinách. Nejdříve se mluví o náboženství všeobecně, o jeho různých typech (islám, buiddhismus), dochází se k židovství, mluví se o židovském národě (nazývá se to „Cesta Izraele), o putování Izraele a jak v něm rostlo vědomí o Bohu a pak přichází Kristus, jako plná odpověď na tyto lidské otázky. Teprve nyní se může psát o Bohu jako o Otci. Takto jsou napsány i některé nové dogmatiky.

Začíná se tedy situací člověka a hledají se odpovědi na otázky, které si ten člověk klade. Nedejte se, že se u toho tak zdržuji, ale toto jsou otázky zásadní důležitosti, pokud chceme s někým mluvit o Bohu. Nepřipusťte, abyste se nechali vmanévrovat do situace, kdy jsou od vás žádány hotové výpovědi o Bohu, které pak posluchač posuzuje - to je možné, to není možné, to mohu přijmout, to nemohu přijmout. To je zásadně špatně. Kristus také tak nepostupoval, on přece nevystoupil a neřekl: „Tak, já jsem vyslanec Boží, tak vám jdu říct, že za první, za druhé... až za desáté - tohle všechno budete Pánu věřit, jinak...“ Tak to přece vůbec nebylo, ale bohužel se to tak později dělalo!

Začít od situace posluchače.

Člověk musí začít od situace posluchače. Pokud s ním chceme mluvit o vzkříšení (ted' udělám skok, protože zde není možné vysvětlovat celé přivádění člověka k Bohu od začátku až do konce) předpokládá to, že jsme s ním již mluvili o Kristu, že už o něm něco ví a že jsme došli tak daleko, že už můžeme mluvit o vzkříšení.

Každý člověk má schopnost a dokonce i potřebu milovat a být milován. To je bod, na němž se snad můžeme shodnout se všemi lidmi, pokud nepropadli zcela totální skepsi a nedůvěře. Člověk ví, že potřebuje, aby ho měl někdo rád a ví, že chce mít rád druhého. Jde-li o skutečnou lásku, pak nechceme její konec, nechceme, aby moje láska k druhému člověku nebo druhého člověka ke mně zanikla, to odporuje její samotné podstatě. Vztah lásky, jako takový, přímo volá po neomezenosti, neohraničitelnosti, nekonečnosti.

Existuje úplný opak, tj. život bez lásky, úplné osamění. Představte si, že by k vám vůbec nikdo neměl žádný vztah. Neexistoval by nikdo, kdo by k vám měl alespoň nepatrnou náklonnost. A ted' si představte, že by i ve vás tato schopnost k lásce docela umřela a nebyli byste schopni mít kohokoliv rádi a pro nic a pro nikoho byste se nedokázali ani nadchnout. To už není vůbec žádný život, to je úplné osamění, úplné a bezvýchodné. Ne samota, v níž je někdo zastrčen, avšak přesto touží po lásce a ví, že by se našel někdo, kdo by ho měl rád a on k němu jen nemůže. Toto je totální stav bez lásky. To je to, co by člověk nikdy nechtěl.

Nyní si představte, že by smrt byla vstupem do takovéto izolace. To pochopí každý člověk, že smrtí ztrácí kontakt se všemi lidmi, s nimiž až dosud žil, že není nikdo, kdo by byl schopen milovat i v takové mezní situaci lidské existence. Představíte-li si okamžik smrti, všechny projevy lidské lásky vám přestávají jaksí docházet. Můžete si to představit jako usínání. Usínám a přestávám vědět o tom, že mě má někdo rád a i můj cit se v té chvíli ztrácí... A ted' by se člověk propadl do nějakého úplného snu. My přece nemůžeme tvrdit, že tím, že přestane fungovat tělo, zmizí i vědomí mého já, nikdo z nás tam nebyl.

To by tedy byla skutečná, absolutní smrt! Tedy něco, co absolutně protiřečí lásce, která volá po růstu, trvání, nepřerušení. A toto je přerušení všech lidských vazeb a vztahů.

Člověk žije a vstupuje tak do vztahu s druhými. Máme kolem sebe řadu lidí, které máme rádi a kteří mají rádi nás. A ted' se tedy ptajme, zda tento stav lásky není něčím omezen? Starozákonní Šalamounova Velepíseň lásky říká, že láska je sice silná jako smrt, ale ne silnější. Láska je opravdu fantastický, silný cit, který může zachvátit naprosto celého člověka, ale smrtí je přetržen. Nemůže růst neomezeně, ačkoli právě po neomezenosti touží už proto, že buď já, nebo ten druhý, dříve nebo později zemřeme. I když já budu milovat člověka, který zde není, je to bez odezvy. Ať budu kohokoliv z lidí milovat sebevíc, vím, že smrtí budu od této lásky odtržen. Avšak v člověku je touha tuto hranici překročit. Tak to člověk vyjadřuje třeba na smutečních oznámeních, že ten mrtvý žije v srdcích druhých. Vidíme ale, že je to jen náhražka, že to není pravda, že žije... Ano, živí na něho vzpomínají, a ta vzpomínka je třeba velmi silná, ale nanejvýš může dojít právě k té vzpomínce a dál se to už nemůže nijak rozvinout, nemá to možnost dalšího růstu.

Lidé přesto chtějí přežít. Jedním z takových základních směrů přežití jsou děti, které jsou tak často chápány. Je to někdo, kdo ponese dál naše jméno, někdo, v kom ten jeho rodič prakticky přežívá. Proto

u všech starých národů byla bezdětnost chápána jako prokletí, jako vymazání toho dotyčného ze země. Jeho rod zhyne. V tomto smyslu se obracejí proti nepřítelům i žalmy.

Další moment, v němž chce člověk přežít, je to, co po sobě zanechá. Dům, pomník na hřbitově, zkrátka něco viditelného: „Já tu nebudu, tak tu aspoň bude napsáno, že jsem to postavil já!“ Jistě, ta památka zde nějak zůstane, ale zase to není živý člověk. Ať se tedy ve svém vztahu obrátíme ke komukoliv z lidí, nemůže tento vztah překonat hranici smrti. Mohl by ji překonat jen vztah, který by smrtí nezankl. Láska k někomu, kdo není ohraničen smrtí. Jestliže tedy dotyčný posluchač došel tak daleko, že vnímá Boha jako někoho, kdo existuje mimo hranice času a smrti, pak vidí, že je to někdo, kdo by nás mohl milovat a koho bychom mohli milovat my i za touto hranicí.

Vzpomeneme-li si, že láska je něco, co základním způsobem patří k životu a že vlastně úplný nedostatek lásky je smrt a peklo, pak uvidíme, že existuje-li tato láska za hranicí smrti, existuje tam i život. Existuje-li tedy někdo, kdo by mě miloval i ve smrti a dokonce i po ní, kdo by mě miloval živě, pak bych já pro něho mohl být jak ve smrti, tak po ní živý a mohl bych ho milovat i po smrti.

Tento základní vztah by mohl zůstat, ale přesto to není důkaz vzkříšení, to lze jen konstatovat. Ale je to jedna z přístupových cest, jak k tomu člověka přivést a pak mu říci: „Věříš-li, že Bůh tě má takto rád, pak můžeš věřit i tomu, že smrt není naprostým koncem. Bůh měl naprosto rád svého Syna a Kristus také miloval svého Otce zcela bezvýhradně. Proto, jak říká Písmo: „*Nedopustíš, aby se tvůj Svatý rozpadl v prach.*“

Vztah absolutní lásky, kdy oba, Bůh a jeho Syn, existují i za hranicí smrti, musí znamenat život, ale nejen život ve smyslu nejvyšším, život čiré lásky. My nemůžeme říci nic o tom, jak se tento život projevuje navenek, v jakém prostředí se uskutečňuje, s tím nemáme žádnou zkušenost. Víme jen, že je v něm láska dovedena až k dokonalosti. Písmo o tom mluví v Janově Apokalypse:

„A viděl jsem nové nebe a novou zemi, neboť první nebe a první země pominuly a moře již vůbec nebylo. A viděl jsem od Boha z nebe sestupovat svaté město, nový Jeruzalém, krásný jako nevěsta ozdobená pro svého ženicha,“ (Zj 21, 1 - 2).

To je ten životní prostor, v němž se má odehrávat život na hranici smrti, život vzkříšený Bohem, v něm se bude odehrávat naše společenství s Kristem.

Z tohoto hlediska se dá i tak trochu pochopit spása i zavržení. Je-li ve mně láska k Bohu a láska k lidem, pak mohu kvůli Kristu vstoupit do tohoto životního prostředí, do životního vztahu nekonečné lásky s Bohem. Jestliže ve mně ale schopnost lásky odumřela, jestliže jsem člověk skrz na skrz zlý, pak vůbec nejsem schopen života absolutní lásky s Bohem a nejsem tedy schopen být vzkříšen k životu. Pak pro mne nezbyvá již nic jiného, než druhá smrt. Bez této lásky není možný život!

Jsem-li však člověkem plným lásky, alespoň k bližním, jak to říká podobenství o posledním soudu, kde král rozdělí ovce po pravici a kozy po levici a těm po pravici říká: „*Pojďte, požehnaní mého Otce... Neboť jsem hladověl, a dali jste mi jíst, žíznil jsem, a dali jste mi pít, byl jsem na cestách, a ujali jste se mne... Pane, kdy jsme tě viděli?*“ Cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili,“ (Mt 25, 31 - 40), mohu se ztotožňovat s Kristem, neboť miluji-li toho hladového, žíznivého, neoblečeného, pak je to akt čiré lásky. On nemá, čím by mi odplatil a není to tudíž výměnný obchod. Přivede-li člověk v sobě lásku k určité velikosti, nemůže tato láska zahynout smrtí, je schopna být proměněna v plnou lásku k Bohu. A je-li nadto v něm láska k Bohu, láska ke

Kristu, o to je jasnější, že ji smrt nemůže přetrhnout. Z tohoto hlediska můžeme snáze pochopit soud ne jako odvetné opatření, ale jako zkonstatování stavu, v němž se nalézáme, a milostiplné pozdvižení výš, neboť naše láska k Bohu není nikdy úplná, prostupující celou naši bytost. Ke vzkříšení nám tedy vždy kus schopností chybí a vykoupení je dokončení, pozdvižení tam, kam bychom se sami nikdy nedostali. Pozdvižení do stavu, kdy láska mezi mnou a Bohem může být i z mé strany úplná.

Vrátíme-li se znovu k textu o cestě do Emaus, z něhož jsme dnes vyšli, můžeme si ještě něco důležitého doplnit. Dále tam čteme:

„Když už byli blízko vesnice, do které šli, on jako by chtěl jít dál. Oni však ho začali přemlouvat: ‚Zůstaň s námi, vždyť už je k večeru a den se schyluje.‘ Vešel tedy a zůstal s nimi. Když byl spolu s nimi u stolu, vzal chléb, vzdal díky, lámal a rozdával jim. Tu se jim otevřely oči a poznali ho; ale on zmizel jejich zrakům. Řekli si spolu: ‚Což nám srdce nehořelo, když s námi na cestě mluvil a otvíral nám Písma?‘ A v tu hodinu vstali a vrátili se do Jeruzaléma; našli jedenáct učedníků a jejich druhy pohromadě. Ti jim řekli: ‚Pán byl opravdu vzkříšen a zjevil se Šimonovi.‘ Oni pak vypravovali, co se jim stalo na cestě a jak se jim dal poznat, když lámal chléb,“ (L 24, 28 - 35).

Shrneme-li to, co se zde stalo, pak tedy:

Při setkání s Kristem bylo vykládáno Písmo, čili slovo Boží a bylo zde i společenství u stolu, což nás může přivést k myšlence, že my něco podobného zažíváme při mši svaté (slovo a svátost). Teprve v tu chvíli, kdy se učedníci takto setkávají s Kristem, ho poznávají. Ale on najednou není mezi nimi, on je neuchopitelný, on se nemůže vtěsnat do našeho světa. a to je cesta pro nás pro všechny. Setkání s Kristem v jeho slově a svátosti nás vede k poznání a to je cesta pro nás pro všechny. Chceme-li tedy poznat, kdo je vzkříšený Kristus a co je to vlastně vzkříšení, můžeme se nechat navést na cestu, můžeme se snažit porozumět Božímu slovu a tomu, že ve slově a svátosti se setkáme s Pánem. I pro nás je poznání Pána stále připraveno jako šance, jako něco, co má růst. Každé setkání s Pánem ve slově a ve svátosti je příslibem tohoto růstu v poznání vzkříšeného Pána. Čím více člověk toto zažívá, tím více může chápat, o co ve vzkříšení vlastně jde. Opravdu to nelze zašifrovat jen do lidských slov a předat jako znalost dál. Výpověď o vzkříšení je výpovědí o nevyhovitelném. Všechna setkání se vzkříšeným Kristem jsou zjevení. **ON SE JIM DAL POZNAT A PROTO HO POZNALI!** Chtějí-li to však sdělit ostatním, narážejí na potíže ve vyjadřování. Nikdo nikdy nepopsal zjevení vzkříšeného Krista naprosto přesně.

Proto, chceš-li pochopit, co je vzkříšení a pochopit vzkříšeného Pána, musíš se snažit se s ním setkat a budeš-li mít trpělivost, budeš ho v těchto setkáních stále více a více poznávat.